

دستور ویژه فاضل‌انصاف
غلامحسین محسنی اژهای، رئیس قوه قضاییه در نشست شورای عالی این قوه با اشاره به دستگیری تعداد زیادی از مسلحان کشته‌گان، مأموران و عناصر پشتیبان جنایت ۳۰ تیر کرم، به دادستان‌های مربوطه دستور داد هر چه زودتر پرونده دستگیر شدگان را تکمیل و به آنها ایدیه بکند. امیران

حادثه یادگان کرمان تروستی نبود
محمدباقر قالیباف، رئیس مجلس در نشست علنی روز دوشنبه بهارستان با اشاره به حادثه یادگان کرمان که منجر به شهادت تعدادی از سربازان شد، گفت: این موضوع پیگیری و فرد مورد نظر دستگیر شده و ارتباطی با مسائل تروستی و مباحث قبلی کرمان نداشته است. احوال‌معات

دلیل اقدام جدید اف‌ای، تی‌اف
موسی غضنفرآبادی، رئیس کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس اظهار کرد، با توجه به گسترش مرادها و فعالیت‌های اقتصادی کشور در دولت سیزدهم، برای آنکه بعضی از کشورها در مرادها اقتصادی با ایران جا نمانند، مجبور به برخی از محدودیت‌ها در اف‌ای تی‌اف ایستاد. ایسنا

آخرین آمار از تعداد کاندیداهای مجلس
سخنگوی ستاد انتخابات کشور با بیان یک آمار این شورا تأیید صلاحیت شده، گفت: با احتساب این هزار و ۳۰ نفر به اضافه ۱۱ هزار و ۹۰۰ نفری که هیأت نظارت مرکزی در ارائه آمار اعلام نظر کرده بود، در مجموع تاکنون ۱۲ هزار و ۲۰۰ نفر تأیید صلاحیت شده‌اند. محسن اسلمی افزود: این هزار و ۳۰۰ نفر جدید، هم از صلاحیت‌شدگان و هم از عدم اخذ صلاحیت‌شدگان بوده‌اند. ایسنا

بازرسی‌های انتخاباتی امتداد و توسعه
جواد هروی، سخنگوی حزب اعتدال و توسعه گفت: با اموالگرایی ممتاز و تفریق نامتناسب رزنی‌های برای ارائه فهرست در تهران داشته‌اند. می‌تواند در برخی شعبه‌ها مبنی بر احتمال کسب و کاری محمدباقر نوینخت از عرصه انتخابات گفت: اگرچه ممکن است تغییر فهرست‌ها موجب جابجایی کاندیداهای وارد حوزه‌ها مختلف شود، اما حضور نوینخت جنی است و نا محظه آخر هم در عرصه می‌ماند. تسنیم

اصناف در مجلس نماینده داشته باشند
غلامعلی جعفرانلی، رئیس شورای انجمن تیربوهی انقلاب گفت: برخلاف هر کس که در سراسر کشور کار دارند، در مجلس نماینده داشته باشند و بیای آنکه اصناف در انتخابات سال گذشته شرکت نکردند، این مسئله را باید بررسی کرد. امیران گفت: این مسئله را باید بررسی کرد. امیران گفت: این مسئله را باید بررسی کرد. امیران

سازمان برنامه و بودجه
رئیس در ادامه فرایند نظارت ستادی در سازمان برنامه و بودجه حضور یافت و اجراء عملیات را شخص عمده این سازمان دانست. حضور او به همراه هیئت مدیره توسعه کشور، سازمان ارائه خدمات عمومی با کیفیت با کمترین هزینه و توسعه توجه توان‌ها به عنوان «توسعه» در این سازمان است. نظارت بر این فرآیند به صورت مستمر و در سطح ملی انجام می‌گیرد. توسعه توجه توان‌ها به عنوان «توسعه» در این سازمان است. نظارت بر این فرآیند به صورت مستمر و در سطح ملی انجام می‌گیرد.

وزارت صنعت
وزارت صنعت، معدن و تجارت، دهمین مقصد نظارت ستادی رئیس جمهور بود. رئیس در جریان حضور در این وزارتخانه به ارائه احکام‌های برای بهبود عملکرد وزارت صنعت پرداخت. حضور تومون سیاست‌های مشخص در بخش‌های مختلف

وزارت امور اقتصادی و دارایی
استفاده از اختیارات قانونی برای تجمیع سرمایه در کشور اعلام کرد که برای غنی‌سازی دوران برابری طرح‌های بزرگ در آن خواهد بود و این دانشگاه در حال راه‌اندازی با دولت است. بررسی خرفی، نایب‌رئیس مجلس الجوزایر در دیدار با وزیر امور خارجه ایران از عزم الجوزایر برای گسترش روابط با ایران خبر داد.

مراسم تشییع و خاکسپاری پیکر همکار طاقانی فرزند آیت‌الله محمود طاقانی
مرکز امور روحانیون، مراسم تشییع و خاکسپاری پیکر همکار طاقانی فرزند آیت‌الله محمود طاقانی را برگزار کرد. مراسم تشییع و خاکسپاری پیکر همکار طاقانی فرزند آیت‌الله محمود طاقانی را برگزار کرد. مراسم تشییع و خاکسپاری پیکر همکار طاقانی فرزند آیت‌الله محمود طاقانی را برگزار کرد.

کارنامه برای جنب‌نخبگان
بر اساس اعلام بنیاد ملی نخبگان، سومین فراخوان جذب نخبگان و استعدادها برتر در دستگاه‌های اجرایی اعلام شده است. متقاضیان واجد شرایط می‌توانند تا ۱۵ آبان ماه برای تکمیل تشکیل با تکمیل پرونده به سامانه dima.hmn.ir مراجعه و اطلاعات خود را بارگذاری کنند. ایسنا

نمی‌بینید خبرهایی که
پام خودشانستغالی سربازان در سال آینده افزایش می‌یابد. سردار علی عبدالله معاون هماهنگ‌کننده ستادکل خبرهای مسلح گفت: ستاد گذشته هزارمیلیارد تومان وام خودشانستغالی به سربازان مهارت‌آموزخته اعطا شده که این وام در سال آینده به هزارمیلیارد افزایش می‌یابد. فارس

وزارتخانه‌ها زیر ذره‌بین گشت ارشاد

استمرار نظارت ستادی رئیس‌جمهور بر دستگاه‌های اجرایی گام مهمی در مسیر تحقق وعده «گشت ارشاد مدیران» به حساب می‌آید

عزیزش احمدی
رئیس‌جمهور روز دوشنبه در وزارت کانون راهبردهای پیش‌روی این وزارتخانه

پروانه: باز دیدی که در عین حال گام دیگری در مسیر وعده «گشت ارشاد مدیران» به حساب می‌آید. گشت ارشاد مدیران، یکی از مهم‌ترین وعده‌های سرمدار امور تروستی در دوران رقابت‌های انتخاباتی، خردادماه ۱۴۰۰ بود. وعده‌های که استعمار را پیگیرانه نظارت‌های ستادی

۱۳ شهریورماه ۱۴۰۴
بانک مرکزی
بانک مرکزی سوسمن مقصد نظارت ستادی رئیس‌جمهور بود. رئیس در دیدار با مدیران بانک مرکزی با محوریت برای تحول این نهاد تعریف کرد.

۲۴ مردادماه ۱۴۰۴
وزارت جهاد کشاورزی
رئیس‌جمهور در دومین مقصد نظارت ستادی، به وزارت جهاد کشاورزی رفت و مهم‌ترین مأموریت‌ها، چالش‌ها و راهکارهای این وزارتخانه را بررسی کرد. تکمیل زنجیره ارزش محصولات کشاورزی، اولویت‌بندی و راه‌اندازی

۹ مردادماه ۱۴۰۴
وزارت راه و شهرسازی
رئیس‌جمهور برنامه‌های پیش‌معموره دستگاه‌های دولتی را از وزارت راه و شهرسازی آغاز کرد و در جمع مدیران این وزارتخانه به تشریح راهبردها و اولویت‌های این حوزه پرداخت.

۱۱ مهرماه ۱۴۰۴
وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی
رئیس‌جمهور حضور در وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی فرایند نظارت ستادی را آغاز کرد و به تشریح مأموریت‌ها، چالش‌ها و راهکارهای این وزارتخانه پرداخت. همچنین حوز را برای توسعه و ارتقای کیفیت و ارتقای سطح خدمات عمومی با کیفیت با کمترین هزینه و توسعه توجه توان‌ها به عنوان «توسعه» در این سازمان است.

۱۶ آبان‌ماه ۱۴۰۴
سازمان اداری و استخدامی
سازمان اداری و استخدامی کشور سوسمن مقصد نظارت ستادی رئیس‌جمهور بود. رئیس در دیدار با مدیران این دستگاه همراه است. حضور آقایان وزیران و معاونان این دستگاه در این دیدار.

۲۳ آبان‌ماه ۱۴۰۴
سازمان برنامه و بودجه
رئیس در ادامه فرایند نظارت ستادی در سازمان برنامه و بودجه حضور یافت و اجراء عملیات را شخص عمده این سازمان دانست. حضور او به همراه هیئت مدیره توسعه کشور، سازمان ارائه خدمات عمومی با کیفیت با کمترین هزینه و توسعه توجه توان‌ها به عنوان «توسعه» در این سازمان است.

۲۳ آبان‌ماه ۱۴۰۴
وزارت علوم
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری رفت و به ارائه راهکارهای هدف بهبود عملکرد این وزارتخانه پرداخت. تلاش برای ارتقای علم و فرهنگ علمی، اولویت‌بندی و راه‌اندازی مراکز علمی و پژوهشی، اولویت‌بندی و راه‌اندازی مراکز علمی و پژوهشی، اولویت‌بندی و راه‌اندازی مراکز علمی و پژوهشی.

۲۹ دی‌ماه ۱۴۰۴
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
رئیس‌جمهور در دومین مقصد نظارت ستادی خود از سرگشته شد و رئیس‌جمهور در وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، اولویت‌بندی و راه‌اندازی مراکز علمی و پژوهشی، اولویت‌بندی و راه‌اندازی مراکز علمی و پژوهشی.

۲۹ آبان‌ماه ۱۴۰۴
وزارت نفت
نظارت‌های ستادی رئیس‌جمهور پس از چندماه وقفه، از ۲۹ آبان‌ماه ۱۴۰۴ از سرگرفته شد و رئیس‌جمهور در وزارت نفت، عملکرد این وزارتخانه را بررسی کرد.

۲۹ دی‌ماه ۱۴۰۴
وزارت صنعت
وزارت صنعت، معدن و تجارت، دهمین مقصد نظارت ستادی رئیس‌جمهور بود. رئیس در جریان حضور در این وزارتخانه به ارائه احکام‌های برای بهبود عملکرد وزارت صنعت پرداخت. حضور تومون سیاست‌های مشخص در بخش‌های مختلف

۲۹ آبان‌ماه ۱۴۰۴
وزارت نفت
نظارت‌های ستادی رئیس‌جمهور پس از چندماه وقفه، از ۲۹ آبان‌ماه ۱۴۰۴ از سرگرفته شد و رئیس‌جمهور در وزارت نفت، عملکرد این وزارتخانه را بررسی کرد.

۲۹ دی‌ماه ۱۴۰۴
وزارت صنعت
وزارت صنعت، معدن و تجارت، دهمین مقصد نظارت ستادی رئیس‌جمهور بود. رئیس در جریان حضور در این وزارتخانه به ارائه احکام‌های برای بهبود عملکرد وزارت صنعت پرداخت. حضور تومون سیاست‌های مشخص در بخش‌های مختلف

۲۶ آبان‌ماه ۱۴۰۴
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سوسمن مقصد نظارت ستادی رئیس‌جمهور بود. رئیس در دیدار با مدیران این دستگاه همراه است. حضور آقایان وزیران و معاونان این دستگاه در این دیدار.

۴ آبان‌ماه ۱۴۰۴
وزارت نیرو
رئیس‌جمهور در چهارمین مقصد نظارت ستادی، به وزارت نیرو رفت و مهم‌ترین مأموریت‌ها، چالش‌ها و راهکارهای این وزارتخانه را بررسی کرد. تکمیل زنجیره ارزش محصولات کشاورزی، اولویت‌بندی و راه‌اندازی

۱۴ بهمن‌ماه ۱۴۰۴
وزارت ورزش و جوانان
رئیس‌جمهور در شانزدهمین مقصد نظارت ستادی، به وزارت ورزش و جوانان رفت و مهم‌ترین مأموریت‌ها، چالش‌ها و راهکارهای این وزارتخانه را بررسی کرد. تکمیل زنجیره ارزش محصولات کشاورزی، اولویت‌بندی و راه‌اندازی

۲۷ آذرماه ۱۴۰۴
وزارت امور اقتصادی و دارایی
استفاده از اختیارات قانونی برای تجمیع سرمایه در کشور اعلام کرد که برای غنی‌سازی دوران برابری طرح‌های بزرگ در آن خواهد بود و این دانشگاه در حال راه‌اندازی با دولت است. بررسی خرفی، نایب‌رئیس مجلس الجوزایر در دیدار با وزیر امور خارجه ایران از عزم الجوزایر برای گسترش روابط با ایران خبر داد.

خبر حساس برای سربازان
پام خودشانستغالی سربازان در سال آینده افزایش می‌یابد. سردار علی عبدالله معاون هماهنگ‌کننده ستادکل خبرهای مسلح گفت: ستاد گذشته هزارمیلیارد تومان وام خودشانستغالی به سربازان مهارت‌آموزخته اعطا شده که این وام در سال آینده به هزارمیلیارد افزایش می‌یابد. فارس

دیپلماسی

پاسخ به جنایات رژیم صهیونیستی به روش ایران

نخست‌خبر نامی گفتمی، سخنگوی وزارت امور خارجه دیروز (دوشنبه) با حضور خبرنگاران و رسانه‌ها برگزار شد. گفتمی در این نشست آخرین موضع گفتمی‌های ایران در سیاست خارجی را تشریح کرد و برنامه مهم‌ترین محورهای این نشست اعلام کرد. اقدام ایران علیه رژیم صهیونیستی، برنامه‌های راهبردی است. تکیه بر مقاومت و تقویت روحیه سربازان، اولویت‌بندی و راه‌اندازی مراکز علمی و پژوهشی، اولویت‌بندی و راه‌اندازی مراکز علمی و پژوهشی.

گفتمی گفت: ما با تمام توان خود در برابر جنایات رژیم صهیونیستی ایستادگی می‌کنیم و هیچ‌گونه عقب‌نشینی‌ای نخواهیم داشت. ما با تمام توان خود در برابر جنایات رژیم صهیونیستی ایستادگی می‌کنیم و هیچ‌گونه عقب‌نشینی‌ای نخواهیم داشت.

سیاست خارجی

رئیس‌جمهور فردا به ترکیه می‌رود

رئیس‌جمهور روز چهارشنبه (فردا) به دعوت همکاران ترکیه‌ای خود و در جریان سفر رسمی، در صدر یک هیأت اعزامی ترکیه سیاسی و اقتصادی به ترکیه می‌رود. سفری که قرار بود ۱۵ ماه انجام شود، اما به دلیل وقوع جنایات تروستی در کرمان به تعویق افتاد.

رئیس‌جمهور در دیدار با مدیران این دستگاه همراه است. حضور آقایان وزیران و معاونان این دستگاه در این دیدار.

نظارت‌های ستادی رئیس‌جمهور پس از چندماه وقفه، از ۲۹ آبان‌ماه ۱۴۰۴ از سرگرفته شد و رئیس‌جمهور در وزارت نفت، عملکرد این وزارتخانه را بررسی کرد.

نظارت‌های ستادی رئیس‌جمهور پس از چندماه وقفه، از ۲۹ آبان‌ماه ۱۴۰۴ از سرگرفته شد و رئیس‌جمهور در وزارت نفت، عملکرد این وزارتخانه را بررسی کرد.

نظارت‌های ستادی رئیس‌جمهور پس از چندماه وقفه، از ۲۹ آبان‌ماه ۱۴۰۴ از سرگرفته شد و رئیس‌جمهور در وزارت نفت، عملکرد این وزارتخانه را بررسی کرد.

نظارت‌های ستادی رئیس‌جمهور پس از چندماه وقفه، از ۲۹ آبان‌ماه ۱۴۰۴ از سرگرفته شد و رئیس‌جمهور در وزارت نفت، عملکرد این وزارتخانه را بررسی کرد.

نظارت‌های ستادی رئیس‌جمهور پس از چندماه وقفه، از ۲۹ آبان‌ماه ۱۴۰۴ از سرگرفته شد و رئیس‌جمهور در وزارت نفت، عملکرد این وزارتخانه را بررسی کرد.

هلماشاه

طوفان الأقصى

همشهري بالعربية

رواية حماس عن طوفان الأقصى

في تواصل مع رأي العام العالمي تقدم حماس تقريرها الشامل عن هذه الملحمة

إنفوغراف

هذه روايتنا..

لماذا طوفان الأقصى؟

الولايات المتحدة الأمريكية وحلفاؤها الغربيون.....

هذه الدول تحمّل مسؤولية مذبحة ١٠ أكتوبر، وشريكها في جرائمه التي لا تتوقف، وفي استمرار معاناة الشعب الفلسطيني.

استخدام القوة الحربية دائماً بالموارد ضد أي محاولة لإزالة الاحتلال أو إقامة سايكس.

الولايات المتحدة وحلفاؤها لم يلتفتوا إلى معاناة الفلسطينيين وانبعثوا بتخبط الجيش الصهيوني ولم يتحركوا على أعلى المستويات في ٧ أكتوبر.

محاولتهم المستمرة لتهميش شعبنا وإجباره على الرحيل عن أرض الوطن.

يتعاملون مع "إسرائيل" منذ إنشائها كـ "دولة فوق القانون"، ويوفرون الخطأ اللازم لاستمرار احتلالها وقمعها للشعب الفلسطيني.

أصدرت حركة المقاومة الإسلامية (حماس) أمس الأحد وثيقة رسمية تحدثت فيها عن معركة طوفان الأقصى وروايتها لأحداث الهجوم المباغت الذي شنته كتائب القسام ومقاتلي المقاومة يوم ٧ أكتوبر/تشرين الأول الماضي على مستوطنات غلاف قطاع غزة، وأفاد بأنها تؤكد أن توضح لبناء شعبنا وأمتنا وأحرار العالم حقيقة ما جرى يوم السابع من أكتوبر، ولماذا كان، وما سيقاه المرتبط بالقضية الوطنية الفلسطينية، وخص زيف المزاعم الصهيونية، ووضع الحقائق في نصائها الصحيح.

لماذا؟

ما هي ركائز طوفان الأقصى التاريخي؟

إن معركة الشعب الفلسطيني مع الاحتلال والاستعمار لم تبدأ في ٧ أكتوبر ٢٠٢٣، وإنما بدأت قبل ذلك منذ ١٠٥ أعوام من الاحتلال؛

مصدر المرصد من أزمه وتوثيقها وتوثيقها

٣٠ عاماً تحت الاستعمار البريطاني و٧٥ عاماً من الاحتلال الصهيوني. والشعب الفلسطيني كان في سنة ١٩١٨ يملك ٩٨,٨٪ من أرض فلسطين، ويتبع بأغلبية ٩٢٪ من السكان، مقابل ما كان لدى اليهود، والذين أتى معظمهم آنذاك عبر الهجرات الاستيطانية البريطانية. وحتى ١٩٤٨ قبل إنشاء الكيان الصهيوني، أقرت من أن الاستعمار البريطاني فتح أبواب فلسطين لهجرة اليهود، وسعى لإيجاد البيئة الأفضل للصهيانية لإنشاء كيانهم، وقام بفتح الشعب الفلسطيني وقهره، إلا أن الصهيونية لم يتمكنوا إلا من السيطرة على ٢٤٪ من الأرض، وأن يكونوا ٣١,٧٪ من السكان. وقد حرم الشعب الفلسطيني من حق تقرير المصير، وقامت العصابات الصهيونية بارتكاب مجازر بشعة وتطهير عرقي أدى لسيطرتها بالقوة على ٧٧٪ من أرض فلسطين، وتهجير أكثر من ٨٧٪ من شعب فلسطين، ودفرت أكثر من ٥٠٠ قرية وبلدة فلسطينية وارتكبت عشرات المجازر بحق شعبنا لدفعه إلى الهجرة خارج الوطن؛ وذلك تمهيداً لإنشاء الكيان الصهيوني عام ١٩٤٨. وفي سنة ١٩٤٧ احتلت القوات الإسرائيلية باقي أرض فلسطين؛ أي الضفة الغربية وقطاع غزة والقدس، فضلاً عن أرض عربية أخرى.

مصدر المرصد من أزمه وتوثيقها وتوثيقها

ممارسات الإحتلال..

رفضت "إسرائيل" تنفيذ أي من ٩٠٠ قراراً خلال الـ ٧٥ عاماً الماضية التي تم إصدارها من الأمم المتحدة ومؤسستها، لصالح الشعب الفلسطيني.

محاواته المستمرة لتهميش شعبنا وإجباره على الرحيل عن أرض الوطن.

فرض ظروفي معيشية قاسية وميثاق طاردة

قام حياً بتدمير إمكانية قيام دولة فلسطينية من خلال الحملة الشرسة لمضاعفة الاستيطان والتهميد في الضفة الغربية، وخصوصاً شرطي القدس.

وقبل شهر من طوفان الأقصى، حمل رئيس الوزراء الإسرائيلي نتنياهو أمام الأمم المتحدة في ختامه أمام الأمم المتحدة في شهر سبتمبر ٢٠٢٣ خريطة لكامل فلسطين التاريخية، بما فيها الضفة الغربية وقطاع غزة، وقد لؤنت كلها بلون واحد ولها اسم "إسرائيل".

كافة أشكال القهر والظلم ومصادرة الحقوق الأساسية، ومن سياسات الفصل العنصري

حصار خانق مستمر منذ أكثر من ١٧ عاماً يتحوّل إلى أكبر سجن مفتوح في العالم

خمس حروب مذبذبة، في كل منها كانت (إسرائيل) هي البادئة فيها. وحتى عندما حاول شعبنا في قطاع غزة الاحتجاج السلمي على أوضاعه الصحية، والمطالبة بحق العودة، عبر ما عرف بـ "مسيرات العودة"، لم يوافق الاحتلال الإسرائيلي عن قتل أكثر من ٣٦٠ فلسطينياً وجرح أكثر من ١٩ ألفاً آخرين، بينهم نحو خمسة آلاف طفل.

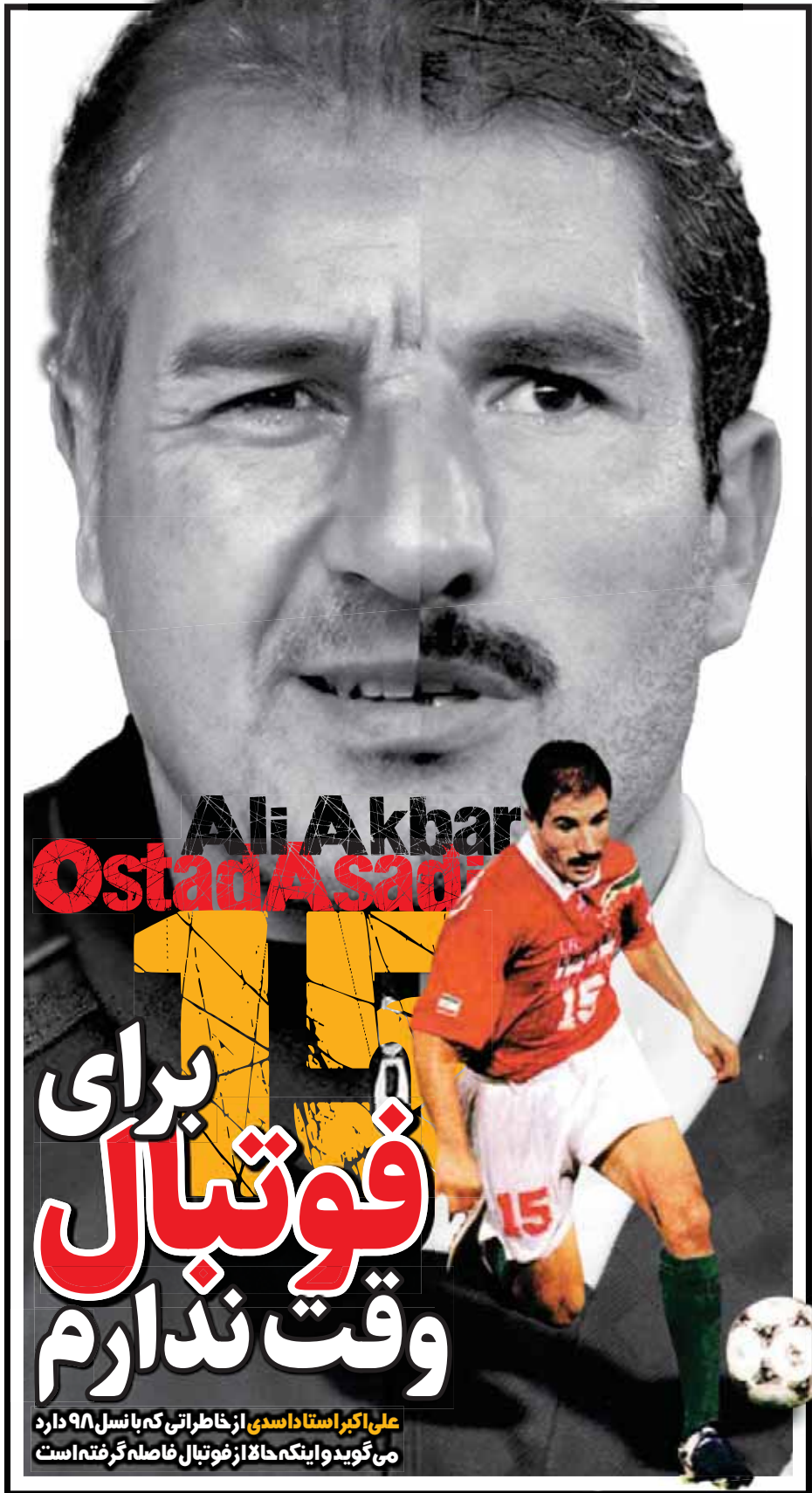
قام السفير الإسرائيلي لدى الأمم المتحدة (جوليان أوران) في ديسمبر ٢٠٢٣ على منقبة الجمعية العامة للأمم المتحدة بتزوير تقرير مجلس حقوق الإنسان التابع للأمم المتحدة نفسها، في وجه ممثلي دول العالم، وأخبرهم أن مكانه سلة المهملات.

وفق دراسات إحصائية موثقة، منذ سنة ٢٠٠٠ وحتى سبتمبر ٢٠٢٣ (قبل ٧ أكتوبر) قام الاحتلال الإسرائيلي بقتل ١١,٢٩٩ فلسطينياً وجرح ١٥٦,٢٦٨ آخرين، أغلبيتهم الساحقة من المدنيين.

همیشه در استقامت

Ali Akbar Ostadan

برای فوتبال وقت ندارم

علی اکبر استاداسدی از خاطراتی که با نسل ۹۸ دارد می گوید و اینکه حالا از فوتبال فاصله گرفته است

پیش بازی

بازی

جرات و حقیقت

تیم ملی ایران امروز به مصاف امارات می رود و بی توجه به زخم‌های شکست مصاحبتی به دنبال پیروزی و صدرنشینی قاطع در گروه است.

تیم ملی فوتبال ایران عصر امروز ضمن تقابل با تیم ملی امارات، مرحله گروهی رقابت‌های جام ملت‌های آسیا را در گروه C به پایان می‌رساند. این مسابقه از ساعت ۱۸:۳۰ امروز به وقت تهران در حالی آغاز می‌شود که تیم ملی ایران با ۲ پیروزی مقابل فلسطین و هنگ کنگ و با کسب ۶ امتیاز کامل صدرنشین گروه C رقابت‌هاست اما امارات بعد از برد هنگ کنگ، مقابل فلسطین با تساوی متوقف شد و فعلاً امتیازی است؛ امتیازی که البته برای صعود کافی به نظر می‌رسد و اماراتی‌ها حتی اگر رتبه دوم گروه را به فلسطین واگذار کنند قطعاً به عنوان یکی از برترین تیم‌های سوم به مرحله حذفی خواهند کرد. اما قطعاً نگاه اماراتی‌ها به دنبال رتبه‌های بالاتری است تا در مرحله حذفی حرف آسان‌تری را پیش روی خود بپوشانند. تیم دوم گروه ایران در مرحله بعدی باید با تاجیکستان، تیم دوم گروه A بازی کند و طبعاً این مسیر بهتری نسبت به سوم شدن در گروه و روبرویی با یکی از سرگروه‌های A یا B است. البته احتمال اول شدن در گروه نیز غیرممکن نیست برای اماراتی‌ها منتفی نشده است؛ آنها در صورت پیروزی بر ایران می‌توانند بالاتر از این تیم در صدر بنشینند و به مصاف یکی از تیم‌های سوم گروه‌ها بروند. این نتیجه اگرچه احتمال بسیار ضعیفی دارد اما طقس روزهای اخیر به دلیل عده‌به‌بسیار درباره آن صحبت شده است. صحبت از حضور زاین در این سمت جدول و احتمال شکست مصاحبتی ایران برای فرار از روبرویی با چشم‌بانامی‌هاست؛ موضوعی که خیلی از کارشناسان و پیشکسوت‌ها به وضوح از آن صحبت کرده‌اند اما حالا دیگر احتمال رخ دادن آن کاملاً بعید به نظر می‌رسد.

نه، نمی‌بازیم

وقتی زاین با شکست مقابل عراق عملیات تبه اول گروهش را از دست داد، صورت مسئله به این شکل در آمد که کره جنوبی و چین در یک هشتم به مصاف هم می‌روند و برنده آنها روبروی ایران می‌آیند. اما یک روز بعد کره جنوبی هم مقابل اردن متوقف شد و صدرنشینی‌اش را به آما و اگر پیوند زد تا قبل از تساوی کره خیلی هافرمی و قاطع اعتقاد داشتند ایران باید با یک باخت مصاحبتی، صدرنشینی گروهش را به امارات بپردازد و از سستی که زاین و کره در آن حضور دارند به سمت دیگر جدول فرار کند. اما حالا کره جنوبی هم به وضعیت نامشخصی پیدا کرده و شاید شکست مصاحبتی باعث شود از سستی که فقط یک تیم مدعی (ژاپن) دارد به سمتی برویم که ۳-۴ تیم مدعی در آنجا انتظار ما را می‌کشند؛ ضمن اینکه بعد از بازی ضعیف مقابل هنگ‌کنگ و انتقادات فراوانی که از سبک بازی تیم ملی شد، به نظر کادر فنی تیم ملی دیگر فرصتی برای یک نمایش و یک نتیجه ضعیف‌تری به عدد و خودخواسته ندارد و در صورت شکست از امارات نیز فشار خردکننده‌ای از سوی مردم و رسانه‌ها قرار خواهد گرفت بنابراین می‌شود احتمال شکست مصاحبتی و واگذار کردن صدرنشینی گروه C را کاملاً صفر در نظر گرفت و به انتظار یک مصاف جدی و پر از حاشیه میان ایران و امارات نشست.

بازی رده‌بندی با یک دوره تأخیر

ایران و امارات که امروز بازی سرگروهی را در گروه C برگزار می‌کنند، در دوره قبلی جام ملت‌های آسیا از تیم‌های موفق این تورنمنت و تیم ۲ تیم حاضر در مرحله نیمه‌نهایی بودند. امارات که میزبان آن رقابت‌ها بود در نیمه‌نهایی به قطر باخت و ایران نیز در همان مرحله مغلوب زاین شد. در واقع اگر بازی رده‌بندی که تا همین دو دوره قبل (۲۰۱۵) در جام ملت‌های آسیا برگزار می‌شد هنوز از برنامه این مسابقات حذف نشده بود، ایران و امارات باید در بازی رده‌بندی برای کسب مقام سوم مقابل یکدیگر قرار می‌گرفتند. آن مسابقه محقق نشد اما ۲ سال بعد ۲ کشور در رقابت‌های مقدماتی جام جهانی ۲۰۲۲ هم گروه شدند و در تهران و دوبی به مصاف هم رفتند. آن روزها در آگان اسکویچ روی نیمکت ایران می‌نشست و شاگردان او هر ۳ بار با تک‌گل مهدی طارمی امارات را یک بر سفر بردند. این دو پیروزی تعداد بردهای ایران مقابل امارات را به ۴ رساند؛ در حالی که امارات طی ۱۸ سال با ایران در طول تاریخ فقط به یک برد و ۳ تساوی رسیده و آن یک برده هم در بازی‌های دوستانه بوده است.

بازگشت به ترکیب اصلی

ترکیب تیم ملی ایران ادامه در مصاف امروز با امارات شاید دوباره به ترکیب اصلی با حضور بهترین نقرات هر بست نزدیک شود.

بخش زنده	جام ملت‌های آسیا
استرالیا	۱5:00
ازبکستان	۱5:00
سوریه	۱5:00
هند	۱8:30
ایران	۱8:30
امارات	۱8:30
هنگ کنگ	۱8:30
فلسطین	
جام ملت‌های آفریقا	
کامبوجا	20:30
کامرون	20:30
کینیا	20:30
سنگال	23:30
انگولا	23:30
بورکینافاسو	23:30
موریتانی	23:30
الجزایر	23:30
لیگ کاپ آسیا	
ایران	
اسیور تینک	

15 استاد Ali Akbar

برای فوتبال وقت ندارم

علی اکبر استادسی از خاطراتی که با نسل ۹۸ دارد می گوید و اینکه حالا از فوتبال فاصله گرفته است

توتی یکسی از صحنه هایی که همیشه در ذهن هواداران فوتبال جای گرفته، گل به خودی مقابل زاینس در بازی ملی جام جهانی ۱۹۹۸ است. در مورد آن صحنه توضیح می دهید؟ آن صحنه که به یادماندگاری دارد، گل به خودی من بود (با خودم) و حتی تپ و زد دروازه شد. از تپم جلوی دروازه تپم می خورد. من با خودم می خندم و می خندم. آن صحنه را در ذهنم می بینم. آن روزها من در تیم ملی بودم و آن روزها من در تیم ملی بودم. آن روزها من در تیم ملی بودم.

را دارد. من دور این فوتبال را خط کشیدم و خبر ندارم فلان بازیکن چه کار می کند. فوتبال ایران به تنهایی، بلکه خیلی هارموش شده اند و این اصلا عجیب نیست. خیلی ها برای ورزش و فوتبال این مملکت زحمت کشیده اند ولی خبری از آنها نیست.

بین بازیکنانی که به نسل ۹۸ معروف هستند، شاید علی اکبر استادسی تنها چهره ای باشد که خبر زیادی از او نیست. او از ۲۵هـ پیش کارمند شهرداری در شهر تبریز است و در سازمان ورزش فعالیت می کند و جاب اینجاست که علاقه زیادی هم برای پیگیری اخبار فوتبال ایران و نمایش بازی ها ندارد. صبر و دروسش با استادسی تماس گرفتیم تا در مورد فوتبالش با ما صحبت کند. او با ما صحبت کرد و ما با او مصاحبه کردیم. او با ما صحبت کرد و ما با او مصاحبه کردیم.

توتی مگر گل به خودی آقای استاد می شود؟ کمک دارو قبل از اینکه ضربه سر از پرس، پرچم را به شانه استادسید بالا برد. به حال این گل خوش شانس ما بود.

توتی شما بازی در یک دوره از جام ملت ها را تجربه کرده اید، در دست است؟

توتی از بازی با فلسطین شروع کنیم که نخستین بازی ایران در این جام بود. من بازی را ندیدم.

توتی چرا در جام ملت ۹۶ قهرمان نشدید؟

توتی این عجیب نیست که بازیکن مسابق می بازی در آن سال به دستش بازی بازی می کرد. من بازی را ندیدم.

توتی چرا در جام ملت ۹۶ قهرمان نشدید؟

توتی بعد از بازی با سنگ کنگ خیلی ها از عملکرد فنی تیم ملی انتقاد کردند، نظر شما چیست؟

توتی این عجیب نیست که بازیکن مسابق می بازی در آن سال به دستش بازی بازی می کرد. من بازی را ندیدم.

توتی چرا در جام ملت ۹۶ قهرمان نشدید؟

فراخوان جذب پیمانکار

شرکت انتقال داده های آسیاتک جهت آبریز پروژه FTTH خود در استان بوشهر اقدام به جذب پیمانکار فعال در استان بوشهر می نماید.

آگهی حراج

شهرداری منطقه ۱۵ بر نظر دارد اسکلت فلزی سراسر محله مسگرآباد خود را از طریق برگزاری حراج حضوری به بالاترین قیمت پیشنهادی به فروش برساند.

آگهی مزایده عمومی فروش سهام

بانک رفاه کارگران در نظر دارد نسبت به فروش ۱۴/۲۵ درصد از سهام شرکت صنعتی و معدنی ایپل پارسیان سنگان (سهامی خاص) به تعداد ۵۵۲۳۰۸۳۰۰۰۰ سهم به ارزش ۹۰۹۲۲۰۳۸۸۱۶۷۰۰۰ ریال از طریق برگزاری مزایده عمومی به انتخاب حقیقی و علنی ذیل اعلام اقدام نماید.

بانک رفاه کارگران

نام شرکت	صنعتی و معدنی ایپل پارسیان سنگان
سرمایه ثبت شده	۲۸۸۷۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
تعداد سهام قابل واگذاری	۵۵۲۳۰۸۳۰۰۰۰۰
قیمت پایه کل سهام قابل واگذاری	۹۰۹۲۲۰۳۸۸۱۶۷۰۰۰۰
مبلغ سپرده شرکت در مزایده	۹۰۹۲۲۰۳۸۸۱۶۷۰۰۰۰
شرایط واگذاری	تماماً نقد

اطلاعیه سازمان ملی استاندارد ایران

بر مبنای مصوبات نمود و بایگین استاندارد شورای عالی استاندارد، پروانه کاربرد علامت استاندارد می باشد.

آگهی شناسایی منابع

شرکت همدیس خدمات صنعتی ایران خودرو (ایسیکو) در نظر دارد نسبت به شناسایی منابع توانمند در خصوص تامین اقلام نیاز اقدام نماید.

آگهی مزایده عمومی فروش سهام

بانک رفاه کارگران در نظر دارد نسبت به فروش ۱۴/۲۵ درصد از سهام شرکت صنعتی و معدنی ایپل پارسیان سنگان (سهامی خاص) به تعداد ۵۵۲۳۰۸۳۰۰۰۰۰ سهم به ارزش ۹۰۹۲۲۰۳۸۸۱۶۷۰۰۰ ریال از طریق برگزاری مزایده عمومی به انتخاب حقیقی و علنی ذیل اعلام اقدام نماید.

بانک رفاه کارگران

نام شرکت	صنعتی و معدنی ایپل پارسیان سنگان
سرمایه ثبت شده	۲۸۸۷۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
تعداد سهام قابل واگذاری	۵۵۲۳۰۸۳۰۰۰۰۰
قیمت پایه کل سهام قابل واگذاری	۹۰۹۲۲۰۳۸۸۱۶۷۰۰۰۰
مبلغ سپرده شرکت در مزایده	۹۰۹۲۲۰۳۸۸۱۶۷۰۰۰۰
شرایط واگذاری	تماماً نقد

اطلاعیه سازمان ملی استاندارد ایران

بر مبنای مصوبات نمود و بایگین استاندارد شورای عالی استاندارد، پروانه کاربرد علامت استاندارد می باشد.

آگهی شناسایی منابع

شرکت همدیس خدمات صنعتی ایران خودرو (ایسیکو) در نظر دارد نسبت به شناسایی منابع توانمند در خصوص تامین اقلام نیاز اقدام نماید.

آگهی مزایده عمومی فروش سهام

بانک رفاه کارگران در نظر دارد نسبت به فروش ۱۴/۲۵ درصد از سهام شرکت صنعتی و معدنی ایپل پارسیان سنگان (سهامی خاص) به تعداد ۵۵۲۳۰۸۳۰۰۰۰۰ سهم به ارزش ۹۰۹۲۲۰۳۸۸۱۶۷۰۰۰ ریال از طریق برگزاری مزایده عمومی به انتخاب حقیقی و علنی ذیل اعلام اقدام نماید.

بانک رفاه کارگران

نام شرکت	صنعتی و معدنی ایپل پارسیان سنگان
سرمایه ثبت شده	۲۸۸۷۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
تعداد سهام قابل واگذاری	۵۵۲۳۰۸۳۰۰۰۰۰
قیمت پایه کل سهام قابل واگذاری	۹۰۹۲۲۰۳۸۸۱۶۷۰۰۰۰
مبلغ سپرده شرکت در مزایده	۹۰۹۲۲۰۳۸۸۱۶۷۰۰۰۰
شرایط واگذاری	تماماً نقد

ایران

صدر نشین صدر نشین ها

ایران بعد از پایان دور گروهی صاحب بالاترین امتیاز و بهترین تفاضل گل در گروه های شش گانه است.

با وجود تمام انتقاداتی که در سبک بازی تیم ملی ایران در جام ملت های آسیا مطرح شده این تیم از لحاظ جدول و امتیاز در حال حاضر بهترین تورنمنت (گروه) دور دوم از مرحله گروهی این رقابت ها به حساب می آید. سابقه از گروه ششم تیمها صاحب ۲ بازی شدند در این مقطع از شش گروه مسابقات ۵ گروه صاحب صدر نشین های امتیازی شدند و فقط در گروه E بود که هیچ تیمی به حداکثر امتیاز رسید و این در گروه C بود که تیم های صدر نشین شدند. تگای به عملکرد تیم های صدر نشین در گروه های شش گانه و تفاضل گل آنها نشان می دهد تیم ملی ایران با تفاضل گل مثبت ۴ و البته با ۵ گل زده صاحب برترین امتیاز و در واقع صدر نشین صدر نشین ها است. قطر هم مانند ایران صاحب ۶ امتیاز و تفاضل گل مثبت ۳ است اما در این جدول گل زده کمتر از تیم های صدر نشین ایرانی قرار می گیرد. در این جدول زاین که برترین تیم آسیا و مدعی اول قهرمانی در این رقابت ها محسوب می شد فعلا با ۳ امتیاز در پله یازدهم قرار گرفته است. رده بندی ۱۶ تیم برتر این مسابقات در حال حاضر به شکل زیر است.

۱	ایران	۶	۵	۱	۱
۲	قطر	۶	۴	۲	۲
۳	عراق	۳	۲	۲	۲
۴	عربستان	۳	۲	۲	۲
۵	استرالیا	۳	۲	۲	۲
۶	اردن	۳	۲	۲	۲
۷	ژاپن	۳	۲	۲	۲
۸	کره جنوبی	۳	۲	۲	۲
۹	امارات	۳	۲	۲	۲
۱۰	تایلند	۳	۲	۲	۲
۱۱	زاین	۳	۲	۲	۲
۱۲	اندونزی	۳	۲	۲	۲
۱۳	بحرین	۳	۲	۲	۲
۱۴	چین	۳	۲	۲	۲
۱۵	رنگه	۳	۲	۲	۲
۱۶	امانتیاز گل زده	۳	۲	۲	۲
۱۷	سوریه	۳	۲	۲	۲
۱۸	تاجیکستان	۳	۲	۲	۲

مهمانی آخر

بازی با امارات، واپسین دستگرمی تیم ملی قبل از جدی شدن جام ملت ها است؛ ۲ نفر برای این بازی انگیزه های ویژه دارند.

پرواز رسانی! مهمانی مرحله گروهی جام ملت های آسیا، امتحان برای تیم ملی ایران به پایان خواهد رسید.

پرواز رسانی! مهمانی مرحله گروهی جام ملت های آسیا، امتحان برای تیم ملی ایران به پایان خواهد رسید. بدون شک تیم ایران در یکی از ساده ترین گروه های جام ملت های آسیا قرار داشت. در تأیید این ادعا، تنها کافی است به همزودی زاین با عراق یا کره جنوبی یا اردن توجه کنید. ایران اصلا در گوشه فاقه چسبن رقیب سرسختی بود. تنها حریف اسم و رسماً در ایران دو این گروه همین امارات است که همیشه به آسانی آب خوردن مقابل تیم کشورمان شکست خورده است. بنابراین صعود مقتدرانه از این گروه کاملاً محتمل بود و از حالا به بعد تیم ایران باید آماده مراحل جدی تر مسابقات شود.

همیشه تسلیم در صورتی که ایران سوادای دوم شدن در گروه و تحمل شکست محتملی مقابل امارات را در سر نداشته باشد، امروز به آسانی باید از سد امارات بگذرد. تیمی که در بهترین روزهای فوتبالش هم در بازی با ایران حرفی برای گفتن نداشته است. طی ۱۸ تقابل ۲ تیم ۱۴ بار ایران برنده بوده، ۳ بازی به تساوی کشیده و دوستانه مره امارات برده که همان هم به یک مسابقه دوستانه در دهه ۷۰ به میزبانان امارات در آن زمان بازمی آید. تیمی که در این بازی شور و اشتیاق یک نفر

آورد؛ مخصوصاً زمانی که زاین در خاک حریف شکست داد. با این حال در ادامه کار برای این سری چندین بازی پیش روته است. نتایج عمان در مسابقات دوستانه قبل از جام ملتها مطلوب نبود؛ مخصوصاً مسابقاتی که آنها ۴ گل از آمریکا خوردند. استناد تیم در قطر هم قابل دفاع نیست و این امر میان این نظر می رسد مذاکرات برای بازی با ایران با این انگیزه که در عمان حریفان برای این سری به خشم می آید و حتی می آید که منتظر بازی از هر چه هست، تیمی که در این بازی شور و اشتیاق یک نفر همیگی اش را بر لب ندارد.

افقی: ۱۳ - فتاگاه امیر کبیر - فوق قدامت - طاق - ۱۴ - بیمار ایسل - بدون پروت - نوسی بیماری - چینی - ۱۵ - شاعر زبیرای معاصر - ملقب به سیدالشعرا

۷	۲	۱	۹	۹	۲	۲	۲	۲	۲
۵	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳
۸	۳	۵	۱	۹	۲	۲	۲	۲	۲
۲	۵	۶	۶	۶	۶	۶	۶	۶	۶
۷	۷	۷	۷	۷	۷	۷	۷	۷	۷

ساز هندی - شد ۱۱ - بنسازاری درنده و گوشخوار ۱۲ - روشایها - سرشار ۱۳ - سنگ اسباب - از قبایل صدر اسلام - رسوا می آید ۱۴ - خاتون - فرستادن - غی در کشتی ۱۵ - ترانس خواب کودک - رکنیرون - صوت شگفتی ۱۶ - از آنز محمد علی جنازه بدر دانسانوسی ایران - قطن طریق

بازی با امارات، واپسین دستگرمی تیم ملی قبل از جدی شدن جام ملت ها است؛ ۲ نفر برای این بازی انگیزه های ویژه دارند.

مجموعه فقط یک بار موفق به گشودن دروازه ما شده است. این امر هم جزیرا به وضوح نشان می دهد و البته به سبب مصائب امارات باید محرومیت یک و مصدومیت چند بازیکن کلیدی را اضافه کرد؛ از جمله سلطان عادل جوان که مهاجم فیکس و مورد علاقه بنتو محسوب می شود. بده، این بازی از هر جهت یک مهمانی است. بزم آخر، پیش از آغاز رزمهای جدی.

شاید برخی ها از مصلحت بودن شکست عمدی ایران در این بازی و حضورش در سمت مقابل جدول حرف بزنند اما بعید می دانیم امیر قلمنوی طاق این داستان را داشته باشد و بتواند طعنه و تکیه های بدش را تحمل کند. او پس از نمایش ضعیفی پیشان مقابل هنگ کنگ، چند روز بر نشی و بسیار دشوار را پشت سر گذاشت و حتی امروز به فیت یک برده مقتدرانه می آید. امیر علاقه دارد به سرعت به موقع بالادست برگردد و به منتقدان نیجه نشان بدهد.

طبیعتاً همه بازیکنان در تورنمنتی مثل جام ملت های آسیا برای درخشش و ثبت اسمشان در تاریخ انگیزه دارند. اما دست کم در این بازی شور و اشتیاق یک نفر

نتیجه بدی به نظر نمی رسد اما رانگو از فضا فرار داد چرا که اولاً این تیم بازی برده را باخته بود و ثانیاً نمایش بی حد دفاعی و حتی توام با ترس عمالی ها هواداران را راضی نمی کرد. این فشارها ما پس از تساوی بدون گل با بلنند به حداکثر رسید و بسیاری از هواداران فوتبال در عمان خواهان اخراج این سری شدند. عمالی ها به خصوص در توپیر یک محاکمه بی رحمانه برای ایوانکویچ در ترکیب دادند و حتی بی آنکه منتظر بازی از هر چه هست، تیمی که در این بازی شور و اشتیاق یک نفر همیگی اش را بر لب ندارد.

کتر کسی تصور می کرد تیم ملی عمان در دومین گام از جام ملت های آسیا حریف تایلند هم نشود و به نتیجه مساوی مقابل این تیم بسنده کند. چنین اتفاقی امر رخ داد و آیم بعد از آنه یکی از سردترین مسابقات جام به تساوی بدون گل به کارشان پایان دادند. طبیعتاً این نتیجه سراسری بلنند مطلوب بود. آنها ۴ امتیاز شدند و شانس بسیار زیادی برای صعود پیدا کردند. عمان اما بعد از شکست عربستان، حالا فقط یک امتیاز دارد و روز آخر ضمن پیروزی بر قزاقستان، باید چشم به سایر مسابقات بوزن تا شاید بتواند به دور بعد صعود کند. شکست دقیقه نودی مقابل عربستان در روز اول اگرچه روی کاغذ

اعداد ۹ تا ۱ را طوری در خانه های سفید قرار دهید که هر رقم در سطرها، ستونها و مربعهای کوچک ۳ در ۳ یکبار دیده شود. پاسخها در ادامه آمده است.

۷	۲	۱	۹	۹	۲	۲	۲	۲	۲
۵	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳
۸	۳	۵	۱	۹	۲	۲	۲	۲	۲
۲	۵	۶	۶	۶	۶	۶	۶	۶	۶
۷	۷	۷	۷	۷	۷	۷	۷	۷	۷

ساز هندی - شد ۱۱ - بنسازاری درنده و گوشخوار ۱۲ - روشایها - سرشار ۱۳ - سنگ اسباب - از قبایل صدر اسلام - رسوا می آید ۱۴ - خاتون - فرستادن - غی در کشتی ۱۵ - ترانس خواب کودک - رکنیرون - صوت شگفتی ۱۶ - از آنز محمد علی جنازه بدر دانسانوسی ایران - قطن طریق

سوزه روز

بله، هجومی است اما...

با تقدیر از سبک بازی تیم ملی، باید به چند نکته اشاره کرد

چه امیر قلمنویسی و چه حامیان او، یکی از مزایای تقسیم ملی ایران فوتبال تهاجمی آن می دانند. آخرین نفری هم که در این مورد صحبت کرد، علی لطفی بود؛ پیشکسوت استقلال که در بخشی از مصاحبه اش گفته: «تیم ملی نسبت به زمان کیروش و اسکودچی تهاجمی تر شده است... البته که تردیدی در این مورد وجود ندارد و خودمان هم قبلاً گزارش های در همین رابطه منتشر کرده ایم. به هر حال، امار و اولو اینکه قزاقی هم هم چیزا نشان می دهد؛ اولو اینکه قزاقی تیم ملی چندان قدر تند و گردن کلفت نبوده اند. با این حال، نکته اینجاست که این فوتبال تهاجمی، تاوانی هم داشته که به تازگی در بخش دفاعی هم بیوط می شود. هم اکنون باشه اشیل تیم ملی، مسئله ضعف در دفاع و ابتوه فرصت های است که به حریفان می دهد. این موضوع نمی تواند بی ارتباط با سبک بازی تیم ملی باشد. شاید مریمان قلبی هم دوست داشتن همه مسابقات را با ۷ عصر تهاجمی شروع کنند؛ از زمین هر هوا توپ روی دروازه بزنند و متلاسمان قفسوس را همیشه فیکس کنند. اما لا ملاحظاتی داشتند که این کار را نمی کردند؛ به علاوه در مقابل قزاقی قدرتمندتر است که میزان وفاداری کادرفنی به تاکتیک های هجومی روشن خواهد شد.

پیش بازی

بازی جرات و حقیقت

امانه از امیر قلمنویسی بعد از پیروزی پرگل مقابل فلسطین در بازی دوم تغییرات رزمی در ترکیب اعمال کرد و لاریکس جدید به زمین فرستاد. خیلی از این تغییرات با نیت استراحت دادن به نفرات اصلی بود. اما نمایش پر خردیت مقابل هنگ کنگ و انتقادات زیادی که در سری این نمایش عبیف مطرح شد، احتمالاً تأثیر زیادی بر استراتژی قلمنویسی و دستیارانش خواهد گذاشت. ایران امروز بازیکن محروم ندارد و فقط مجدد حسینی مصدوم است. قلمنویسی که همه بازیکنان را در اختیار دارد ترکیبی را به زمین خواهد فرستاد که هم برای درخشان بازی در مرحله گروهی و هم برای مراحل حذفی بیشتر و بهتر آماده بود. سرد از زمین، سید نورت الهی، احسان خاضعی و شجاع خلیل زاده؛ فرستاده شدند که در بازی قبلی حضور نداشتند. اما احتمالاً امروز در جمع ۱۱ نفر آغازکننده بازی خواهند بود. تا سوسین برد در سوسین بازی بدون حرف و حدیث به دست بیاید. ایران در دوره های ۲۰۱۱ و ۲۰۱۵ ۲ بار به امتیازها ایستاده که هر دو بار این تیم را شکست داد و ۹ امتیاز کم کرد.

۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	*
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	

ساز هندی - شد ۱۱ - بنسازاری درنده و گوشخوار ۱۲ - روشایها - سرشار ۱۳ - سنگ اسباب - از قبایل صدر اسلام - رسوا می آید ۱۴ - خاتون - فرستادن - غی در کشتی ۱۵ - ترانس خواب کودک - رکنیرون - صوت شگفتی ۱۶ - از آنز محمد علی جنازه بدر دانسانوسی ایران - قطن طریق

برزخ برانکو

به نظر می رسد در عمان رشته گل از دست مربی کروات خارج شده است

جدول اعداد ۴۶۸۵

۷	۲	۱	۹	۹	۲	۲	۲	۲	۲
۵	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳
۸	۳	۵	۱	۹	۲	۲	۲	۲	۲
۲	۵	۶	۶	۶	۶	۶	۶	۶	۶
۷	۷	۷	۷	۷	۷	۷	۷	۷	۷

ساز هندی - شد ۱۱ - بنسازاری درنده و گوشخوار ۱۲ - روشایها - سرشار ۱۳ - سنگ اسباب - از قبایل صدر اسلام - رسوا می آید ۱۴ - خاتون - فرستادن - غی در کشتی ۱۵ - ترانس خواب کودک - رکنیرون - صوت شگفتی ۱۶ - از آنز محمد علی جنازه بدر دانسانوسی ایران - قطن طریق

اعداد ۹ تا ۱ را طوری در خانه های سفید قرار دهید که هر رقم در سطرها، ستونها و مربعهای کوچک ۳ در ۳ یکبار دیده شود. پاسخها در ادامه آمده است.

هلمشهری دانستیها

مدیرعامل نخستین استارت‌آپ فضایی خصوصی کشور از روند فعالیت‌های فضایی در ایران می‌گوید

فاصله‌ای با دنیا نداریم

گزارش | **مولود غلامی** | **روزنامه‌نگار**

اواخر مهرماه گذشته بود که حسن سالاریه، معاون وزیر ارتباطات و رئیس سازمان فضایی ایران از شرکتی تازه‌تاسیس در فضای کشور نام نخستین مجموعه استارت‌آپ‌های فضایی کشور نام برده می‌شود. مدیرعامل این شرکت، می‌گوید علاوه بر ساخت ماهواره در زمینه عتق فراد، بین‌المللی بر تاپ آن هم صنعت‌کنی کرده‌اند؛ شرکتی که حسن شهری را همراهی مدیرعامل استارت‌آپ امیدفاضا در گفت‌وگو با همشهری درباره شرکت و فعالیت‌های آن توضیح می‌دهد.

ماهواره‌های کوچک و همدرد
دل فعالیت‌های آن البته با مشارکت دیگر نهادها نیز آید. چه‌چند که تصمیم به راه‌اندازی چنین شرکت دانش‌بنیان در حوزه ماهواره‌ها گرفتید؟
شرکت امیدفاضا در سال ۱۳۹۷ شروع به فعالیت در حوزه هوافضا کرد. البته در حال حاضر تعدادی شرکت مشابه نیز در این حوزه تشکیل شده‌اند که آنها هم در حال فعالیت هستند، اما این کار ما کار آغاز فعالیت‌های وجود دارد.

چه تفاوت‌هایی؟
نخست اینکه امیدفاضا تنها استارت‌آپ فضایی است که در سطح سامانه کار می‌کند و در سطح سامانه عموماً شرکت‌های دولتی یا دانشگاه‌ها فعال هستند. دوم اینکه برخلاف دیگر شرکت‌های استارت‌آپ‌ها که بر مبنای تقاضای مشتری تشکیل می‌شود و اقدام به تولید ماهواره می‌کنند، ما یون مشتری و با انعقاد قرارداد، شروع به کار کردیم. شرکت‌های استارت‌آپ‌ها معمولاً توسط مالک و علم و فناوری را راست جمهوری حمایت می‌شوند و امیدفاضا نیز در ابتدای فعالیت از تسهیلات شرکت‌های دانش‌بنیان و از این امکانات استفاده کرد. در زمان شروع کار که هنوز مشتری و قراردادی وجود نداشت، حمایت‌ها و تسهیلات معاونت علمی فناوری برای ما بسیار مؤثر بود.

چیزهایی که ساخت ماهواره‌ها در استارت‌آپ‌ها شروع کردید؟

آیا توانایی‌های خاصه تولید تا برتاب را دارید؟
شهری را فراموشی در ایران چنین توانایی‌ای وجود دارد. دست کم می‌توانیم به عنوان بخش خصوصی می‌توانیم این را بگوییم که فاصله کشور ما با دنیا در حوزه ماهواره‌های مدار پایین زیاد نیست. حتی بخش خصوصی ما هم در حوزه بر تاگتر، ما به این تکنیک اشاره کرد که بخش خصوصی در کشور هنوز پا نگرفته‌اند.

در سال ۱۳۹۸ با مشارکت شرکت دانش‌بنیان دیگر در حوزه هوافضا، کنسرسیوم کوثر را تشکیل دادیم. ماهواره کوثر نخستین ماهواره‌ای است که با همکاری شرکت عتق کنسرسیوم

چنین اتفاقی رخ نداده است. اما از طرف‌های دیگران استفاده می‌کنیم و این کمی کاری نیست. مثلاً صنعت خودرو یکی از محصولات راه‌اندازی کنسرسیوم تولید می‌کنند و ما همکند. در بخش تلفیق هم با بررسی سیستم‌های تلفیق موجود در بازار و آنگو گرفتن از طرف‌های دیگران برای طراحی محصول استفاده می‌شود. در دنیای جدید به این اقدام همنهنگی معکوس نمی‌گویند و به سیستم تلفیق معروف است. در میان ماهواره‌سازان دنیا نیز رواج دارد.

اصلی‌ترین مشتریان شرکت شما چه سازمان‌ها و نهادهایی هستند؟

در این کنسرسیوم طبق تقسیم کاری که انجام دادیم، کارها را به سه بخش تقسیم کردیم: نیروی انسانی اعضای کنسرسیوم کوثر توانایی و زنجیره ارزش را در این صنعت ایجاد کرد. دولت درخواست می‌کنیم تا با ساخت ماهواره راه‌اندازی کنیم. در حوزه صنعت فضایی کشور، راه‌آهن ایران و گروه سرمایه‌گذاران بزرگ داخلی فراهم‌کننده پشتیبانی‌ها می‌شوند. دولت و سازمان برنامه و بودجه به این جمع‌بندی رسیده‌اند تا برنامه‌های مشترک بخش خصوصی را در حوزه شرکت‌های استارت‌آپ‌ها هوافضا به اجرا رسانند. البته در بخش فناوری‌های مشکلات و وجود دارد و امیدوارم با تعاملات و همکاری بخش خصوصی این موانع برطرف شوند. می‌خواهم بگویم این‌ها بزرگی را مطرح کنیم که باید مراقب باشیم. فواین دستمون با یک مقدار رغبت بخش خصوصی را هم از بین نبریم.

وزن	۳۰ کیلوگرم
تولید تصویربرداری	۳۰۴ متر
عمر عملکردی	۲ سال
تولید تصویربرداری نزدیک مادون قرمز	۵ متر

ماهواره همد
ماهواره همد، ماهواره‌ای با کاربری IoT است که در ایام استاندارد کیوبیس‌ساز طراحی و ساخته شده است. کاربردهای خدمات این ماهواره برای حوزه‌های کشاورزی، حمل‌ونقل و مدیریت بحران عنوان شده است.

اینترنت اشیا، که به اختصار IoT نامیده می‌شود، دنیای فناوری هوشمند است که تقریباً در تمام بخش‌های اجتماعی تأثیر می‌گذارد. ماهواره‌های مناسب برای کاربردهای اینترنت اشیا معمولاً در مدار LEO قرار می‌گیرند. نمونه‌هایی از استفاده از اینترنت اشیا ماهواره‌ای را می‌توان در تمامی بخش‌های صنعت از کاربردهای دریایی گرفته تا کاربردهای ماشین به ماشین در حمل‌ونقل، کشاورزی، نفت و گاز، آب و برق و ساخت‌وساز و بسیاری موارد دیگر یافت. اما ماهواره‌های صنعتی از راه دور در بحث پایش زمین را قضا کرده‌اند. با توجه به اینکه سرعت گردش ماهواره در مدار بسیار بالاست و تقریباً در ارتفاع پایین حدوداً ۵۰۰ کیلومتر قرار می‌گیرند، این ماهواره‌ها طی هر ۶۰ تا ۱۰۰ دقیقه، زمین را یکبار پیمایش می‌کنند. بنابراین با کمک این ماهواره، تصاویر بسیار به‌روز، دقیق و در لحظه از سطح زمین تهیه می‌شود. کاربردهای مختلف از جمله پایش مخاطرات طبیعی، برآورد سطح زیر شگفت‌خیزات کشاورزی، پایش مرزها، ترافیک جاده‌ای، دریاها و بنادر، پایش منابع آبی و اکتشافات معدنی از این کلاس ماهواره‌ها برمی‌آید.

خبر

ساعت هوشمند رقیب اپل

شرکت ماسیمو عنوان شرکت‌های رقیب اپل در صنعت ساعت هوشمند جدید و نامی کرده که می‌تواند به مزه به قابلیت سنسور اکسیژن خون و تغییرات نبض و نرخ نفس است. این شرکت که با عنوان فناوری پزشکی معروف است، قبلاً به دلیل وجود قابلیت سنسور اکسیژن خون در اپل واچ‌های سری ۹ و اولترا از این شرکت شکایت کرده بود.

چالش‌های مفرات بسا هوش مصنوعی

مفروضات را به چالش بکشد. هوش مصنوعی به شما کمک می‌کند تا آنچه را به عنوان فرصت خود در حل مسئله ریزتر کنید. هر قدر که اطلاعات جزئی‌تر باشد، پاسخ و نتیجه دقیق‌تر خواهد بود.

تأمین مؤثر بهتر است: در دنیای امروز برای افزایش بهره‌وری و کارایی

بروداشتن منابع از سر راه، تعادل اهمیت فراوانی دارد. باید در حل مسئله به گونه‌ای اقدام کنید که بتوانید از شبکه‌های اجتماعی هم بهترین بهره را ببرید.

تعمیر زور می‌دهد: برای اینکه بتوانید بهترین نتیجه را بگیرید بهتر است

ورودی‌های‌تان را تا جای امکان دقیق‌تر و ریزتر کنید. هر قدر که اطلاعات جزئی‌تر باشد، پاسخ و نتیجه دقیق‌تر خواهد بود.

بیان شکست‌ها: ابتدا تعریف

شکست‌ها را به شکلی تعریف کنید که به شما کمک کند تا از اشتباهات خود درس بگیرید. به جای تعریف شکست‌ها به عنوان شکست، آن‌ها را به عنوان فرصت برای یادگیری و پیشرفت تعریف کنید.

مرز تا مشخص احساسات و منطق

هوش مصنوعی هنوز در حوزه‌های فرارانشناختی، اجتماعی و عاطفی توسعه نیافته و مرز بین حل مسائل عاطفی و موضوعات ملموس تر چندان قابل تشخیص نیست.

فناوری

بومی سازی پتل خورشیدی یک کیلووات ساعت

استفاده از پتل‌های خورشیدی برای تأمین برق با انرژی پاک تبدیل به موضوع مطرح یکی از معضلات ایرانی شده است. این تریب ساعت موی نخستین پتل ۱ کیلووات ساعت انرژی خورشیدی نسل سوم در کشور به‌عنوان منبع انرژی پاک و تجدیدپذیر توسط محمود صمدپور، عضو هیات علمی دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی، تولید کرده است. گزارش همشهری، این طرح سونی بنیاد ملی علم ایران هم مورد حمایت قرار گرفته است. صمدپور درباره این طرح گفت: «سول‌های خورشیدی نورتاب‌ساختار حساسی شده با رنگانه‌ها برخی کشورها مانند سوئیس، کره جنوبی و غیره به‌عنوان نیمه‌تجاری تولید می‌شوند و ساخت این سول‌ها با هزینه‌های گزاف هزینه کم برای ساخت، به‌ویژه در مناطق کم‌نور، به‌زیادگی از هزینه‌های تولید آن‌ها بیشتر است. ما به‌عنوان پیل‌های خورشیدی یک کیلووات ساعت از سول‌های خورشیدی نسل سوم به‌عنوان کم‌لایه‌بومی بود، چرا که این سول‌ها علاوه بر هزینه پائین ساخت، روش ساخت ساده‌ای دارند.»

تولید یک روبات چت جعلی

روایت چینی که قصد داشت خود را یکی از نامزدی‌های انتخاباتی راست‌گفتمی آمریکا جانزید، تولید کرد. شرکت OpenAI توسعه‌دهنده راه‌پدیل چت‌جی‌پت با استفاده از چت‌جی‌پت ChatGPT تولید کرد. به گزارش واشنگتن پست، این چت‌بات Dean Bot نامی که برای روبات مجیز به ChatGPT است که برای جعلی‌سازی نامزد دموکرات راست‌گفتمی دین فیلیپس طراحی شده است تا به تقویت کمپین او کمک کند. این حال، این نوع استفاده مستقیم نمی‌دهد برنامه‌های برای مبارزات سیاسی و لابی ایجاد کنند. طبق گزارش قبلی واشنگتن پست، همد Dean Bot نامی که برای جعلی‌سازی نامزد دموکرات راست‌گفتمی دین فیلیپس تولید کرد. به گزارش واشنگتن پست، این روبات چت‌جی‌پت با استفاده از چت‌جی‌پت ChatGPT تولید کرد. به گزارش واشنگتن پست، این روبات چت‌جی‌پت با استفاده از چت‌جی‌پت ChatGPT تولید کرد.

ساعت

سازمان فضایی این اعلام کرد فرد گرم‌ماه خود از ساعت پس از فرود تاریخی روز سواره فضایی کرد تا ساعت‌ها بعد از فرود در زمین. این ساعت‌ها در زمین قرار می‌گیرد تا به زمین برسد. این ساعت‌ها در زمین قرار می‌گیرد تا به زمین برسد. این ساعت‌ها در زمین قرار می‌گیرد تا به زمین برسد.

زهر انجلی

گزارشی خبری در زمینه سلامت

لنگته اساسی برای حل مسائل با کمک AI

در ژوئن ۲۰۰۹، هواپیمای ایرفرانس ۴۴۷ در سواحل برزیل با ۲۲۸ مسافر و خدمه ناپدید شد. دولت فرانسه ۲۸ سال بعد نتایج لاشه هواپیمای بود، اما نتیجه‌های نگرفت تا اینکه یک تیم ریاضیدان با استفاده از هوش مصنوعی طرف یک هفته مشخص کرد که هواپیمای کف اقیانوس و در نقطه‌ای خاص است.

چالش‌های مفرات بسا هوش مصنوعی

مفروضات را به چالش بکشد. هوش مصنوعی به شما کمک می‌کند تا آنچه را به عنوان فرصت خود در حل مسئله ریزتر کنید. هر قدر که اطلاعات جزئی‌تر باشد، پاسخ و نتیجه دقیق‌تر خواهد بود.

تعمیر زور می‌دهد: برای اینکه بتوانید بهترین نتیجه را بگیرید بهتر است

ورودی‌های‌تان را تا جای امکان دقیق‌تر و ریزتر کنید. هر قدر که اطلاعات جزئی‌تر باشد، پاسخ و نتیجه دقیق‌تر خواهد بود.

بیان شکست‌ها: ابتدا تعریف

شکست‌ها را به شکلی تعریف کنید که به شما کمک کند تا از اشتباهات خود درس بگیرید. به جای تعریف شکست‌ها به عنوان شکست، آن‌ها را به عنوان فرصت برای یادگیری و پیشرفت تعریف کنید.

مرز تا مشخص احساسات و منطق

هوش مصنوعی هنوز در حوزه‌های فرارانشناختی، اجتماعی و عاطفی توسعه نیافته و مرز بین حل مسائل عاطفی و موضوعات ملموس تر چندان قابل تشخیص نیست.

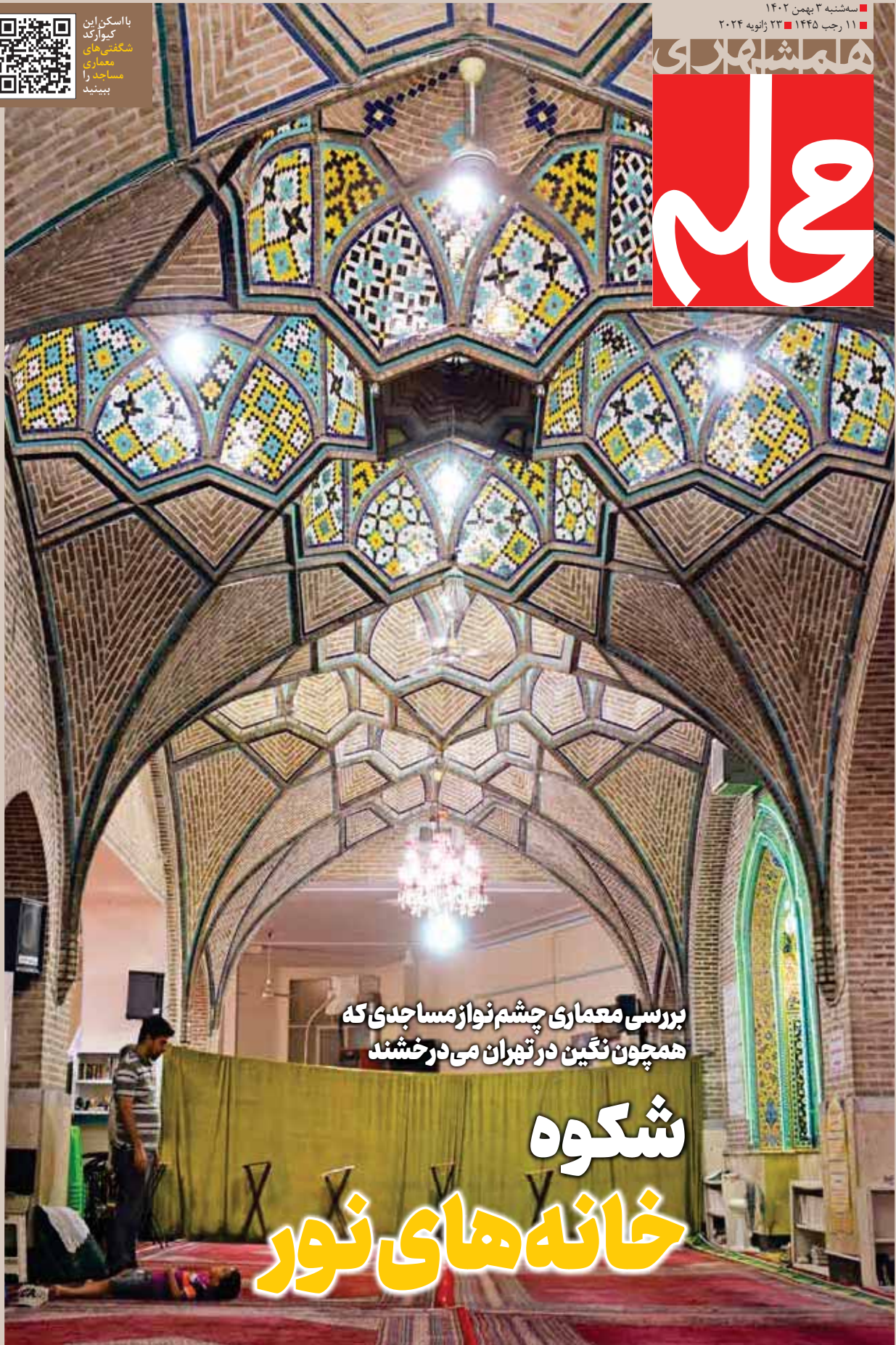

با اسکن این
کیو آر کد
شگفتی‌های
معماری
مساجد را
ببینید

بررسی معماری چشم‌نواز مساجد که
همچون نگین در تهران می‌درخشند

شکوه خانه‌های نور

محمود منیعی
تهران پژوه

علیرضا زمانی
تهران پژوه

نصرالله حدادی
تهران شناس

گنبد‌های فیروزه‌ای

مساجد بخشی از تاریخ، فرهنگ و هویت تهران هستند. این مراکز مذهبی وعده‌گاه تهرانی‌ها یا معبود و نیز شاهد مهم‌ترین وقایع مذهبی، سیاسی و فرهنگی پایتخت بوده‌اند. از نقش مساجد معروف پایتخت در برگزاری مراسم آیینی، سیاسی و فرهنگی که بگذریم با تماشای کاشی‌کاری‌های استادانه، گنبد‌های فیروزه‌ای، نقش و نگارهای زیبای گنبدخانه‌ها، مناره‌ها و گلدسته‌ها می‌توان به دل تاریخ هنر این شهر سفر کرد؛ به دورانی که هنر، هوش و ذکاوت معماران برجسته‌ای چون استاد حسین لرزاده، سنگ بنای این شاهکارهای هنری را نهاد. در این شماره از همشهری محله در گفت‌وگو با «نصرالله حدادی»، «تهران شناس» «علیرضا زمانی» تهران پژوه و «محمود منیعی» تهران پژوه، به شاخص‌ترین مساجد تهران از منظر معماری پرداخته‌ایم.

سال‌های ذکر شده در مطالب این ویژه‌نامه هجری شمسی است

۳ شبستان منحصر به فرد از ۳ دوره تاریخی

عکس: امیر پناه پور

نام مسجد: جامع

معمار: حاج اسماعیل مرشدی، حاج ملا محمد کرمانشاهی
بانی: با توجه به قدمت طولانی و ساخته شدن در چند دوره تاریخی نمی‌توان از بانی خاصی نام برد.

سال ساخت: ۱۰۳۶ هجری قمری

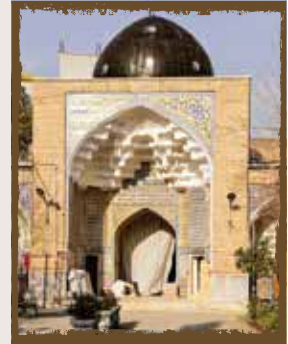
مسجد جامع بازار به‌عنوان یکی از ۳ مسجد بزرگ پایتخت و قدیمی‌ترین مسجد تهران معماری منحصر به فردی دارد و بنای آن در ۳ دوره تاریخی ساخته شده است. شبستان عتیق نخستین قسمت مسجد است که در زمان شاه عباس دوم، هفتمین پادشاه صفوی ساخته و روایت شده که هنگام ساخت شبستان زمین‌های کشاورزی بنای مسجد را احاطه کرده بود.

در زمان حکومت فتحعلی شاه قاجار بعد از گسترش محدوده بازار، شبستان دوم یعنی شبستان زیر گنبد بنا شد. این شبستان ۱۸ چهارطاقی دارد که در ۳ دیف و روی ۱۰ ستون قرار گرفته‌اند. بزرگ‌ترین سقف مسجد از نظر طول و ارتفاع در همین شبستان ساخته شده است. محراب شبستان عتیق طاقی شکل و نیم‌هشت است و درون محراب کاشی‌کاری خشتی با زمینه لاجوردی و مزین به گل‌های اسلیمی و تزئین است. علیرضا زمانی، تهران پژوه، درباره تاریخچه مسجد می‌گوید: «مدتی بعد از شکل‌گیری شبستان دوم، شبستان گرمخانه توسط حاج سلطان ساخته می‌شود و بعد از آن هم میرزا مسیح تهرانی باغ بزرگش را برای ساخت شبستان چهلستون وقف می‌کند. برای ساخت این شبستان ۲۶ ستون به‌کار رفته اما به چهلستون معروف شده است. در برخی منابع مکتوب تاریخ ساخت شبستان استخر آبادی به ۷۰ سال قبل می‌رسد که این شبستان به‌عنوان آخرین قطعه، بازار مسجد جامع بازار را تکمیل کرده تا مسجد شکل کنونی‌اش را پیدا کند. وجه اشتراک همه شبستان‌های مسجد جامع این است که در معماری آنها از چهارطاقی‌های متعدد استفاده شده و یک

نورگیر کوچک دایره‌ای شکل وسط این چهارطاقی‌ها قرار دارد که نور داخل شبستان را تامین می‌کند. اکنون مسجد جامع بازار ۷ شبستان دارد که هر کدام از شبستان‌ها حکم یک مسجد جداگانه را دارند. قدیمی‌ترین نقشه‌ای که از محدوده خیابان پانزده خرداد فعلی و مسجد جامع بازار وجود دارد به حدود ۱۷۰ سال قبل مربوط می‌شود که گیشمن فرانسوی آن را تهیه کرده است. در این نقشه ۷ شبستان مسجد قابل مشاهده است. علیرضا زمانی، درباره قدمت این مسجد قدیمی تهران می‌گوید: «مدتی قبل کار شناسان میراث فرهنگی با حفر بخشی از بنای مسجد اشیایی را کشف کردند که به دوره آل بویه تعلق دارد و این گمانه زنی وجود دارد که ساخت مسجد جامع حتی قبل از دوره صفویه شروع شده است.»

بنای چهار ایوانه

نام مسجد: خان مروی

معمار: محمد شمسی پور، اسکندر مختاری، حبیب حاج کریمی

بانی: محمد حسن مروی، معروف به فخرالدوله

سال ساخت: ۱۲۰۳ هجری قمری

محله: بازار تهران

ماجرای ساخت مدرسه و مسجد خان مروی در دل بازار تهران قصه جالبی دارد. این مدرسه و مسجد از جمله اماکنی بود که ساخت آن تا سال‌ها بعد از مرگ واقفش در زمان تولیت حاج «میرزا مسیح استخر آبادی» ادامه داشت. به گفته علیرضا زمانی، تهران پژوه، بانی ساخت آن حاج «محمد حسن مروی» معروف به فخرالدوله بود. در واقع این مدرسه از نخستین دارالعلوم‌های معارف اسلامی قرن‌های سیزدهم و چهاردهم بود.

زمانی درباره ویژگی‌های معماری مدرسه و مسجد خان مروی می‌گوید: «قدمت کاشی‌کاری داخل مسجد کوچک که از قدیمی‌ترین تزیین‌ها است به اواخر دوره قاجار می‌رسد. در دوره مشروطه و تولیت حاج ملاعلی‌کنی، مسجدی در ضلع جنوبی مدرسه ساخت و کمی بعد تر شبستان فعلی مسجد جنب ورودی اصلی که به‌عنوان انبار غله و کاه مورد استفاده قرار می‌گرفت کامل تخلیه شد و به‌عنوان مسجد مورد استفاده قرار گرفت.»
و بعد بنای مسجد به آن اضافه شد نقشه‌اش شبیه مساجد چهار ایوانی است و حیاطی با ایوان‌های احاطه شده دارد. ایوانی بزرگ در بخش شمالی بنا قرار دارد و همچنین در دل این بنا ۲ مدرسه یکی کوچک در ضلع جنوب غربی و کمی قبل تر از آن هم مدرسه بزرگ ساخته شده است. صحن این شاهکار معماری قاجاری مستطیل شکل و دارای طول شمالی است و حجرها، کتابخانه، چند باغچه و یک حوض بزرگ در میانه حیاط به زیبایی این بنای پراز ماجرای تاریخی افزوده است.

طاق‌های چشم‌نواز هفت‌طاسه

نام مسجد: لرزاده

معمار: حسین لرزاده

بانی: غلامرضا نیک‌زاده تونوچیان، سال ساخت: ۱۳۲۲ هجری قمری

یکی از مساجد معروف و تاریخ‌ساز شهر تهران مسجد لرزاده در میدان خراسان است. با همه تغییرات و مرمت‌هایی که در این سال‌ها در دل این مسجد اتفاق افتاده، همچنان بافت سنتی بنا محفوظ مانده است. محمود منیعی، تهران پژوه، درباره ماجرای ساخت این مسجد می‌گوید: «زمین مسجد و مدرسه و آب‌انبار لرزاده را حاج «غلامرضا نیک‌زاده تونوچیان» وقف کرد و سازنده آن «علی اکبر برهان» بود. اما مرحوم لرزاده کار مرمت و معماری آن را عهده دار شد.» به گفته منیعی، معماری مسجد لرزاده الهام گرفته از دوران قاجار است. مساحت مسجد هزار و صد مترمربع است و چیزی در حدود ۶۰۰ مترمربع آن به فضای شبستان شامل صحن سابق، شبستان زنانه و مردانه اختصاص داده شده است. داشتن یک در ورودی و گلدسته از نکات جالب معماری مسجد لرزاده است.

طراحی طاق‌های هفت‌طاسه، ستون‌های متعدد و محراب کوچک با کاشی‌کاری فیروزه‌ای از شاهکارهای معماری مرحوم لرزاده برای ساخت و مرمت این مسجد محسوب می‌شود که هنوز هم بعد از ۸۰ سال زیبایی و حال و هوای سنتی‌اش را حفظ کرده است.

عکس: محمد عباس پزاد

۸ مناره و ۶۰ حجره دیدنی؛ یادگار صدراعظم

نام مسجد: شهید مطهری
سازندگان: میرزا مهدی خان قشقایی، محمود معمار، معمارباشی، حسین لوزاده و...
بانی: میرزا حسین خان سپهسالار ■ دوره ساخت: ۱۲۰۲ تا ۱۲۰۶ ■ محله: بهارستان

مسجد شهید مطهری یکی از باشکوه‌ترین آثار اسلامی و شاهکار معماری در ایران به شمار می‌رود و از نظر معماری هم‌ردیف مدرسه مادر شاه اصفهان است. این مسجد بخش‌های دیدنی زیادی دارد. بنای اصلی مسجد ۸ مناره بلند دارد که ارتفاع بلندترین مناره به ۳۷ متر می‌رسد و کوچک‌ترین آنها ۲۵ متر ارتفاع دارد. همه مناره‌ها با آجر ساخته شده و روی آنها با کاشی کاری منحصر به فردی تزیین شده است. علیرضا زمانی، تهران‌پژوه می‌گوید: «صحن یا حیاط مرکزی مسجد به شکل مربع و چهار ایوان که سبک منحصر به فرد معماران ایرانی است ساخته شده است. این مسجد ۴ باغچه مشجر و ۴ پیاده‌راه بنا یک حوض مسدود و بزرگ دارد که آب قنات مهران در آن جاری می‌شود. بالای ایوان شمالی دو گلدسته و ماذنه ساخته شده و ساعت بزرگ فرانسوی داخل آن نصب شده است. ساعت داخل ماذنه دو صفحه بزرگ دارد که یکی به طرف صحن مدرسه عالی و دیگری به

طرف عمارت بهارستان است. مسجد و مدرسه شهید مطهری مثل بسیاری از مساجد قدیمی تاریخی تهران شبستان‌های تابستانی و زمستانی دارد. شبستان تابستانی روی ۴ پایه بزرگ ساخته شده و ۸ مناره بلند مسجد در اطراف آن قرار دارد. شبستان زمستانی هم پشت ایوان شرقی واقع شده و ۴۴ ستون سنگی یکپارچه دارد که بین هر چهار ستون، یک سقف گنبدی به کار رفته است. محراب عرضی شبستان زمستانی هم با سنگ مرمر ساخته شده است. به گفته زمانی جلو در شرقی، محوطه نسبتاً کوچکی شبیه به چهارسوق وجود دارد که معماری سقف آن یکی از شاهکارهای معماری به نام طاق هفت کاسه یا طاق معلق است که از شاهکارهای میرزا جعفرخان معمارباشی به شمار می‌رود. ۶۰ حجره دور تا دور صحن مسجد را احاطه کرده‌اند که در آطبقه واقع شده‌اند و نسبت به حجره‌های مدارس عالی دیگری که در تهران ساخته شده بزرگ‌تر و روشن‌تر به نظر می‌رسند.

جلوه‌گری طاق‌های یزدی ساز

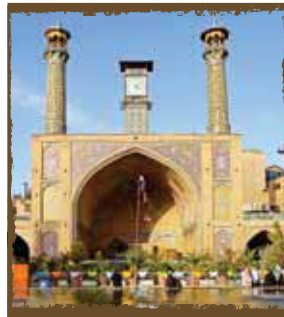
نام مسجد: خازن الملک
معمار: نامعلوم ■ بانی: محمد رحیم خان ■ سال ساخت: ۱۲۵۴ ■ محله: پانچان

تعلی شکل است. سقف شبستان به صورت طاق و گنبد و طاق‌های آن یزدی‌ساز است. در قسمت میانی شبستان ۹ ستون وجود دارد. بدنه محراب هم آجرچینی است و قسمت طاقی شکل آن قوسی نیم‌دایره دارد و اطراف این قوس هره چینی است. به گفته زمانی، حجره‌های متعددی در حیاط مسجد وجود دارد که نشان می‌دهد، این مکان حوزه علمیه و مدرسه تحصیل طلاب است. در دل مسجد نیز امامزاده سیدولی قرار گرفته است. در این امامزاده کتیبه‌ای روی در ورودی گنبدخانه وجود دارد که مربوط به سال ۱۲۵۹ است و تاریخ ساخت مسجد را هم نشان می‌دهد.

مسجد و مدرسه «خازن الملک» به همت «محمد رحیم خان» مقلب به خازن الملک، صندوق‌دار خاصه دربار ناصرالدین‌شاه، ساخته شد. از مسجد خازن الملک به‌عنوان یکی از شاخص‌ترین مسجدمدرسه‌های دوره قاجاری می‌توان یاد کرد. علیرضا زمانی، تهران‌پژوه، درباره ویژگی‌های معماری این مسجد می‌گوید: «ورودی‌های مسجد درون طاق‌نما واقع شده‌اند و قسمت طاقی شکل طاق‌نماها قوسی کم‌انرژی دارد و در این قسمت هرچه چینی اجرا شده است. درون این طاق‌نما کاشی کاری معقلی یا طرح گره هندسی تزیین شده و قوس به کاررفته هم

مسجدی با منبر مرمین و قبله‌نمای خورشیدی

نام مسجد: امام خمینی (ره)
معمار: عبدالله خان معمارباشی
بانی: فتحعلی شاه ■ سال ساخت: ۱۱۸۶ ■ محله: بازار تهران

تقریباً ۲۰ سال بعد از تاجگذاری آغامحمدخان قاجار در تهران و انتخاب این شهر به‌عنوان دارالخلافه، کلنگ ساخت مسجد شاه (امام خمینی (ره)) امروزی به زمین زده شد. در واقع علت ساخت این مسجد نذری بود که آسپه‌خانم، مادر فتحعلی شاه، برای به تاج و تخت نشستن پسرش کرده بود. به گفته علیرضا زمانی، تهران‌پژوه، مسجد امام خمینی (ره) یکی از زیباترین مساجد چهار ایوانی و کامل‌ترین نوع مساجد ایرانی است که ۱۱ هزار مترمربع وسعت دارد. بنای این مسجد مرعی شکل یک چرخش نسبتاً ملایم به سمت قبله دارد. معماران آن دارای صحن میانی، گنبدخانه، شبستان‌های ستون‌دار، چهار ایوان در چهار گوشه، رواق‌ها، سردرهای شمالی، شرقی و غربی است. این تهران‌پژوه وجود ساعت خورشیدی برای تعیین طول روز و جهت قبله در وسط صحن مسجد را از دیگر ویژگی‌های معماری دومین بنای قدیمی تهران عنوان می‌کند و می‌گوید: «کنار حوض وسط صحن مسجد یک پایه سنگی قرار گرفته که روی آن یک علامت کوچک برای مشخص کردن جهت قبله وجود دارد. این قبله‌نما یا ساعت خورشیدی بر مبنای حرکت خورشید از شرق به غرب و با تشکیل سایه، زمان را در طول روز تعیین می‌کند.»

بزرگ‌ترین ایوان این مسجد که در شمال آن قرار گرفته به ایوان تابستانی معروف است و در تابستان‌ها برای اقامه نماز جماعت از آن استفاده می‌شد. بالای این ایوان گلدسته‌های کاشی کاری شده چشم‌انداز زیبایی به مسجد داده که توجه هر رهگذری را به خود جلب می‌کند. بنا بر تعریف زمانی، در بخش جنوبی مسجد بنای گنبدخانه قرار گرفته و این گنبدها از دو قسمت تشکیل شده است. همچنین در این مسجد، دو شبستان در بخش گنبدخانه آن ساخته شده است. وجود منبر ۱۲ پله‌ای مسجد که از سنگ مرمر ساخته شده از دیگر جاذبه‌های مسجد امام خمینی (ره) است.

۲ محراب در بنای ۱۵۰ ساله

نام مسجد: شهید بهشتی (سپهسالار قدیم)
سازندگان: سلمان زاده (معمار)، عبدالحسین زین‌قلم (خطاط) قدم‌گاهی (کاشی کار)
بانی: میرزا محمدخان سپهسالار ■ دوره ساخت: ۱۲۳۹ تا ۱۲۴۵ شمسی ■ محله: پامنار

مسجد سپهسالار قدیم یا همان مسجد شهید بهشتی در نزدیکی مدرسه خان مروی یکی از چشم‌نوازترین مساجد تهران از دوران ناصرالدین‌شاه قاجار است. این مسجد و مدرسه در آغاز به نام مسجد و مدرسه میرزا محمدخان سپهسالار شهرت داشت اما پس از ساخت مسجد و مدرسه میرزا حسین خان سپهسالار قزوینی که به مسجد و مدرسه سپهسالار معروف شد، نام این مسجد را مسجد سپهسالار قدیم گذاشتند و آن مسجد تازه‌ساز به سپهسالار جدید شهرت یافت. بنای اصلی مسجد

در طول ۱۵۰ ساله‌ای که از عمر آن می‌گذرد چندباری مرمت شده اما خوشبختانه بنای قدیمی آن تغییر چندانی نکرده و جز اضافه‌شدن چند حجره در طبقه دوم ساختمان مدرسه، همان هویت و ساختار اولیه را حفظ کرده است. این مسجد و مدرسه، دو محراب دارد؛ یکی محراب شبستان جنوبی یا همان مدرسه سپهسالار که با کاشی‌های فیروزه‌ای و مشکی تزیین شده و نیز محراب بزرگ شبستان شمالی که به صورت نیم‌هشت بنا شده و با کاشی معقلی و آجر سنتی تزیین شده است.

معماری اصفهان
در قلب دانشگاه

نام مسجد: دانشگاه صنعتی شریف
معمار: گروه معماران
پای: شورای دانشگاهی
سال ساخت: ۱۳۵۸ ■ محله: طرشت

مسجد دانشگاه صنعتی شریف نمونه‌ای از معماری اصیل اسلامی در میان مساجد تهران است و عمر آن تقریباً با عمر انقلاب اسلامی برابری می‌کند، چرا که ایده طراحی آن در سال ۵۸ هجری قمری که فضای دانشگاه‌ها با انقلاب منطبق شدند، در دانشگاه صنعتی شریف درست در جایی که در زمان پهلوی محل استقرار گارد شاهنشاهی بود شکل گرفت. مسجد دانشگاه صنعتی شریف، مسجدی چندمنظوره است و دارای چند صحن بزرگ با چند کلاس برای برگزاری دروس حوزوی است. البته این مسجد تنها شب‌ها و بعد از تعطیلی کلاس‌های دانشگاه برای اهالی محل قابل استفاده است. گفته می‌شود، سال ۱۳۶۰ که هیأت‌انمایی برای ساخت مسجد تشکیل شد طراحی مهندسان حجت، ندیمی، شریف تهرانی و ابوذری از میان طرح‌های دیگر انتخاب شد و طی برگزاری جلسات مختلف با ایده پردازان، طرح فعلی مسجد به تصویب رسید. اگر بخواهیم مسجد دانشگاه صنعتی شریف را توصیف کنیم مشخص‌ترین نماد بارز آن گنبد فیروز‌های‌اش است که با الهام از بناهای مذهبی دوره صفوی طراحی شده است. گفته می‌شود طراح گنبد استاد محمدصالح بنام تبریزی، معمار و بازسازی‌کننده مسجد کبود تبریز است. صحن‌ها، ایوان‌ها، ستون‌های بزرگ و البته نمای اجری بیرونی مسجد حسن و حالی سنتی شبیه آنچه در بناهای عصر صفوی می‌بینیم تداعی می‌کند. رسمی‌کاری، یزدی‌بندی، کاشی‌کاری، اجری‌بندی و معرق‌کاری از شاخصه‌های اصلی به کاررفته در معماری این مسجد باشکوه است. از آنجا که مسجد در محیط دانشگاهی ساخته شد از همان ابتدا فضای اندرون و بیرونی آن را طوری طراحی کردند تا هم دانشجویان بتوانند از آن استفاده کنند و جذابیت‌های خاصی برای آنها داشته باشد و هم اهالی محل بتوانند نمازهای یومیه خود را آنجا بخوانند. حوض خانه وسیع و محوطه بیرونی مسجد که با سنگ‌های مرمر ساخته شده است نمای دیدنی به این بنا می‌دهد.

بررسی معماری چشم‌نواز مساجدی
که همچون نگین در تهران می‌درخشند
شکوه خانه‌های نور

معماری مساجد پایتخت پیشتر بر پایه معماری مردم‌گرا طراحی شده است. این معماری ریشه در ارزش‌ها، علایق و سنت مردم دارد؛ اما در این بین آثار معماری نوگرا و به دنبال آن معماری فرانوگرا نیز در مساجد شهرمان دیده می‌شود که از نظر فرم، انتخاب مصالح و شیوه ساخت گنبد تفاوت زیادی با معماری مساجد سنتی تهران دارد.

فاطمه خدادادی
مدرس دانشگاه معمار

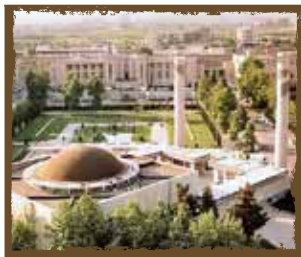
در بسیاری از این مساجد معماری مدرن با معماری سنتی در آمیخته و جلوه و شکوه خاصی به بنا داده است. فاطمه خدادادی، مدرس دانشگاه و معمار درباره نقش کالبدی مساجد مدرن می‌گوید: «معماری مساجد تلفیقی از معماری و نقش آفرینی آنها در کالبد شهری است. مساجد مدرن یک معماری پر رمز و راز دارند که در یک نگاه کلی نماد اندیشه توحیدی است.» او از ویژگی‌های معماری برخی مساجد مدرن پایتخت برایمان می‌گوید.

پیچیدگی‌های بنای آجری میرداماد

نام مسجد: الغدیر
معمار: جهانگیر مظلوم یزدی
سال ساخت: ۱۳۵۵ ■ محله: میرداماد

مسجد الغدیر میرداماد از جمله مساجد قدیمی و البته جذاب تهران است که با معماری خاص در خیابان میرداماد جلب توجه می‌کند. این مسجد برخلاف مساجد سنتی گنبدی دوار ندارد. نمای آجری و چندوجهی این مسجد با تزیینات کاشی فیروز‌های بسیار چشم‌نواز و زیبا ساخته شده است. گفته می‌شود طراح مسجد فردی به نام جهانگیر مظلوم یزدی بوده که ساختش بین سال‌های ۱۳۵۵ تا ۱۳۵۶ به اتمام رسیده است. این مسجد در واقع یک منشور ۱۲ وجهی است که ارتفاع سقف شیبستان آن ۲۰ متر است. عقب‌نشینی مسجد از خیابان و قرار گرفتن در موقعیتی خاص نسبت به ساختمان‌های اطراف، آن را بیشتر در معرض دید قرار داده است. از جمله ویژگی‌های معماری این مسجد انتخاب قاعده کثیرالاضلاع است که آن را به دایره نزدیک کرده تا طرحی مدرن را به نمایش بگذارد و جالب اینکه نمونه چنین معماری‌هایی ما را به یاد بناهای آرامگاهی مساجد کهن می‌اندازد. شیبستان یا به قول دیگر گنبدخانه مسجد ۳۶۰ مترمربع مساحت دارد و حدود ۵۰۰ نمازگزار می‌توانند در این مسجد به اقامه نماز بپردازند.

معماری سلجوقی در دانشگاه تهران

نام مسجد: دانشگاه تهران
معمار: عبدالعزیز فرمانفرمایان
پای: شورای دانشگاهی
سال ساخت: ۱۳۴۵ ■ محله: خیابان انقلاب، دانشگاه تهران

مسجد دانشگاه تهران نمونه‌ای بارز از معماری سنتی و مدرن است. تلفیقی جذاب و دیدنی که شکوه خاصی به این مکان مذهبی داده است. در طراحی مسجد ۹۰۰ مترمربع به شیبستان ۲۰۰ مترمربع نیز به صحن اصلی مسجد اختصاص یافته است. مسجد گنبدی عجمی شکل دارد و سنگ‌هایی از اصفهان زیربنای ساختمان را پوشانده است. کاشی‌کاری و معرق‌کاری مسجد که با آیات قرآنی مزین شده کار هنرمندان اصفهانی است. مسجد دانشگاه تهران ۲۸/۴۰ متر ارتفاع ۴۰/۲۸ متر دارد که با سنگ‌های تراشیده پوشیده شده است و عبارت «الملک‌الله» روی آنها خودنمایی می‌کند. هنر کاشی‌کاری این مسجد معماری عهد سلجوقی را تداعی می‌کند. مسجد در حیاط اصلی دانشگاه قرار دارد و معمار آن عبدالعزیز فرمانفرمایان از دانش‌آموختگان فرانسه بود. از آنجا که این دانشگاه به‌عنوان مهم‌ترین دانشگاه کشور همیشه مطرح بوده است در نتیجه ساخت مسجدی باشکوه برای آن در اولویت قرار گرفت؛ مسجدی که در زمره مدرن‌ترین مساجد دوره خود نامیده می‌شد که معمار آن توانسته تلفیق معماری سنتی، اسلامی و مدرن را واقع‌پذیر کند.

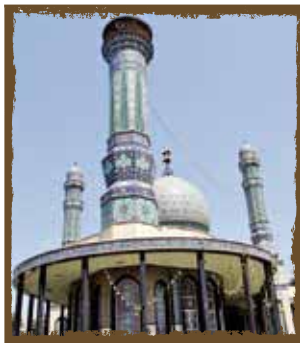

الهام از بزرگ‌ترین مسجد پاکستان

نام مسجد: قدس
معمار: مسعود یوسفی
سال ساخت: ۱۳۷۴ ■ محله: سعادت‌آباد

مسجد قدس محله سعادت‌آباد از بحث‌برانگیزترین مساجد نوگرای معاصر در پایتخت محسوب می‌شود. شکل نامتعارف معماری این مسجد در همان گنبد مثلثی خود را نشان می‌دهد؛ مسجدی به سبک معماری نوگرا در این سبک، گنبد به مفهوم گنبد‌های سنتی و معمول وجود ندارد ولی به جای آن شکل هندسی دیگری طراحی و اجرا می‌شود تا بیانگر همان گنبد در معماری اسلامی باشد. معماری منحصر به فرد این مسجد باعث شده تا در زمره مساجد مدرن و خاص تهران قرار بگیرد. استفاده از متریال سنگ، شیشه و رنگ سفیدی که در فضای بیرون و اندرون مسجد خودنمایی می‌کند جلوه خاصی به آن بخشیده. در فضای داخل مسجد نیز سعی شده تا این سفیدی و یکرنگی حفظ شود. مسجد یک مناره دارد. بعد از ساخت این مسجد گمانه‌زنی‌ها بر سر اینکه معماری این مسجد دور از معیارهای اسلامی است وجود داشت. اما در واقع این مسجد بر اساس الهام از مسجد «فیصل» پاکستان ساخته شده است که جزو زیباترین و بزرگ‌ترین مساجد آسیا محسوب می‌شود.

معماری این مسجد صدرزله است

نام مسجد: ولی الله اعظم
معمار: نامعلوم
پای: توران امیر سلیمان
سال ساخت: ۱۲۳۸ هجری قمری

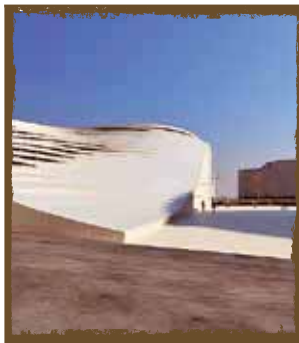
مسجد ولی الله اعظم (عج) را می‌توان مسجدی خاص با معماری شگفت‌انگیز در تهران معرفی کرد. نمای کم‌نظیر و به شکل سه‌شعبه از ویژگی‌های معماری این مسجد است. گونه‌های مختلف معماری با تلفیقی از هنر و سنت در این مسجد دیده می‌شود. همین باعث شده تا از زیباترین مکان‌های مذهبی شهر باشد. ساخت مسجد ولی الله اعظم (عج) در سال ۱۲۳۸ به همت خانم ملکه توران امیر سلیمانی همسر مطهره شاه پهلوی و ذبیح‌الله ملک‌پور همسرش آغاز شد. ساختمان و ظاهر مسجد شکلی متفاوت با سایر مساجد دارد و شیشه‌کاری‌ها در دیوار مسجد جلوه خاصی به آن بخشیده است. پیش‌بینی‌های انجام‌شده در ساخت مسجد بسیار چشمگیر است. از جمله در نظر گرفتن سالن اجتماعات و پذیرایی مجزا از مسجد، آشپزخانه و شست‌وآب‌خانه طبق بررسی‌های انجام‌شده توسط تیم مهندسان شکل سه‌شعبه این مسجد باعث مقاومت بیشتر مسجد در برابر زلزله شده است.

اینجا سادگی و سپیدی در هم آمیخته

نام مسجد: نظام مافی
معمار: پرویز حامدی
پای: محمدعلی نظام مافی
سال ساخت: ۱۳۴۷ هجری قمری

مسجد نظام مافی در حقیقت ۲ ساختمان است که با یک راهرو به یکدیگر مرتبط می‌شوند. بخش شیبستان از بخش‌های دیگر مسجد مجزا است. معماری این بنا به صورت پلکانی طراحی شده و شکل آن را با سایر معماری‌های مساجد متمایز کرده است. معماری نوگرا که سعی دارد با نمادهای جدید معنویت را در تصویر بکشد. سادگی مصالح از ویژگی‌های بارز این بناست. بتن‌های ساده و سنگ «تراورتن سفید» از مهم‌ترین مصالح به کار گرفته شده در مسجد نظام مافی است. تزیینات بسیار معمولی است و همین سادگی نوعی صداقت و آرامش را همراه دارد. کاشی‌کاری‌های مرسوم در معماری ایرانی و اسلامی و گچ‌بری‌های پیچ‌درپیچ در این بنا دیده نمی‌شود. اینجا گنبدی وجود ندارد. آسما در بخش محراب تیرهای عمودی و مرتفع قرار دارد که باعث شده سقف مسجد مرتفع و بلند جلوه کند. فضای سبزی در محوطه مسجد دیده نمی‌شود اما حوض ساده وسط گرمابخش فضای آن شده است. زمین مسجد نظام مافی توسط مرحوم محمدعلی نظام مافی وقف شده و او بنای مسجد را با اموال خود ساخت.

نوگرایی عجیب در یک بنای مذهبی

نام مسجد: ولی عصر
معمار: رضا دانش میر، کاترین اسپریدونوف
پای: شهرداری تهران
سال ساخت: ۱۳۹۶ هجری قمری

مجمع فرهنگی مسجد ولی عصر (عج) که در خیابان ولی عصر (عج) تهران و در کنار تئاتر شهر واقع شده از جمله مدرن‌ترین مساجد پایتخت به‌شمار می‌رود. این مسجد توسط رضا دانش میر و همسرش کاترین اسپریدونوف طراحی شده است. این مسجد مدرن هر چند با طراحی بدون گنبد و مناره مورد انتقاد قرار گرفته است اما از نظر طراحی و معماری یکی از بناهای به‌روز تهران به‌شمار می‌رود. مسجد در زمینی به مساحت ۵ هزار متر مربع با ۲۷ هزار متر مربع زیر بنا ساخته شده است. با توجه به قرارگیری بنای مسجد در جنب تئاتر شهر و برای حفظ نمای این بنای فرهنگی طراحی مسجد به گونه‌ای است که ارتفاع زیادی نداشته و از گنبد و مناره نیز در نمای آن خبری نیست. پشت‌بام مسجد به شکلی شیب‌دار ساخته شده است تا کسانی که برای دیدن تئاتر خیابانی می‌آیند بتوانند از بام مسجد استفاده کنند.

حال و هوای مدینه الرسول در مسجد محله

نام مسجد: محمد رسول الله
معمار: علی اکبر انصاری و گروه معماران
پای: علی اکبر انصاری
سال ساخت: ۱۳۹۸ هجری قمری

مسجد محمد رسول‌الله (ص) را می‌توان یکی از شاهکارهای مسجداسازی در تهران به‌شمار آورد. این مسجد که در محله زعفرانیه تهران قرار دارد معماری شگفت‌انگیزی دارد. گنبد سبز رنگش برگرفته از گنبد مزار پیامبر اسلام (ص) طراحی شده است و با ۲ مناره حال و هوای مسجد النبی را در دل نمازگزاران زنده می‌کند. این مسجد در زمینی به مساحت هزار متر مربع توسط علی اکبر انصاری ساخته شده و دارای ۲ شیبستان مجزا برای آقایان و بانوان است. معماری این مسجد الهام گرفته از گچ‌بری‌های مسجد جامع اصفهان است. از دیگر جاذبه‌های این مسجد مجلل، فرش یکدست و یکپارچه آن است و در کل شیبستان مسجد یک فرش پانصدمتری دستیافت‌ناپذیر پهن‌شده و این ویژگی در تمام مساجد ایران منحصر به فرد است. گچ‌بری‌های پیچیده و در نمای محراب، سقف گنبدی و شیبستان مسجد از جمله ویژگی‌های بسیار درخشان آن است. جالب اینکه لوسترها و تزیینات ستون‌ها و قاب درها در این مسجد کاملاً شبیه حرم نبوی ساخته شده است.

نخستین مسجد مدرن تهران

نام مسجد: الجواد
معمار: محمد ابراهیمی
سال ساخت: ۱۳۴۱ هجری قمری

مسجد الجواد میدان هفتم تیر در سال ۱۳۴۱ تأسیس شده و نخستین مسجد مدرن ایران به‌شمار می‌رود که نمونه آن را در میان مساجد کشور سراغ نداریم. ساختمان این مسجد توسط مهندس ابراهیمی طراحی و ساخته شده و علاوه بر شیبستان، یک سالن سخنرانی ۲ طبقه هم دارد. از ویژگی‌های جذاب شیبستان مسجد، بنای مخروطی آن است که از اضلاع متقاطع تشکیل شده و گفته می‌شود مجموعاً ۱۲۵۰ متر مربع است. از نکات جالب این مسجد استفاده از رنگ تصفیه‌کننده هوا در نمای بیرونی آن است که با توجه به قرار گرفتن در یکی از مناطق آلوده هوای تهران، به‌عنوان مسجدی شاخص از نظر تصفیه هوا شناخته می‌شود؛ چرا که رنگ تصفیه‌کننده هوا، خواص خودتیمز شونگی و طول عمر بالای نمای ساختمان را به دنبال دارد. «فاکسوت» نخستین رنگ تصفیه‌کننده هوا در جهان است. این محصول از نوع محصولات فتوکاتالیز است بوده که با انرژی مولاری بنفش فعال شده و ذرات اکسیدهای نیتروژن در موجود در هوا و مواد آلی فرار را به موادی بی‌ضرر تبدیل می‌کند.

معماری تماشایی در میان مراکز تجاری

نام مسجد: جامع شهرک غرب
معمار: علی طوسی
پای: اداره امور مساجد شهر تهران
سال ساخت: ۱۳۷۰ هجری قمری

مسجد جامع شهرک غرب یکی از مساجد باشکوه تهران است که به‌گونه‌ای طراحی و ساخته شده که با وجود معماری مدرنش منطبق با سلیقه مردم از سبک معماری مساجد است. این مسجد به‌ضرورت قرارگیری در یکی از محله‌های مدرن تهران، به شکلی ساخته شده است که ضمن حفظ تمام عناصر معماری اسلامی و ایرانی با فضای مدرن منطقه همخوان باشد. زمان ساخت بنای مسجد سال ۱۳۷۰ است که در زمینی به مساحت ۶ هزار متر مربع دایر شد. اما کوچک بودن مسجد و ضرورت توسعه آن موجب شد تا سال ۱۳۷۲ باز طراحی آن با طراحی مهندس طوسی در دستور کار قرار گیرد. نکته جالب توجه در مسجد جامع شهرک غرب این است که در حاشیه آن مجموعه‌ای تجاری به‌عنوان موقوفه در نظر گرفته شده است. طراحی مجموعه تجاری به شکلی است که تداخلی با بافت مسجد نداشته و از آن مجزا است تا از نظر بصری به آن آسیبی وارد نشود. این مجموعه علاوه بر شیبستان مسجد، دارای ۴ سالن اجتماعات، حوزه علمیه، کتابخانه و... است.

معماری اسلامی مدرن

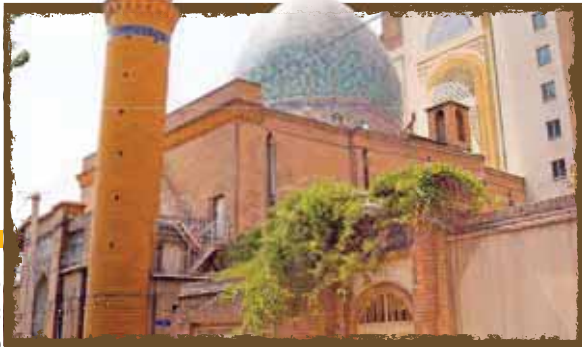
نام مسجد: ۷۲ تن آزادی
معمار: گروه معماران
پای: شهرداری تهران
سال ساخت: ۱۳۹۲ هجری قمری

مسجد ۷۲ تن خیابان آزادی از جمله مساجد جدید تهران است که برخلاف معماری خاص و پیچیده برخی مساجد دهه‌های ۴۰ و ۵۰ تهران تلفیقی از معماری مدرن با حال و هوایی سنتی است. این مسجد جزو بناهای شاخص در ورودی تهران به‌شمار می‌رود کلیت فرم معماری این مسجد روحانی مدرن از معماری سنتی ایران است و به شکلی طراحی شده است که نه تنها در تقابل با نمای میدان آزادی نیست، بلکه به‌نوعی تکمیل‌کننده نمای آن است. گنبد خانه یا شیبستان مسجد دارای ۱۴ فرم قوسی شکل با اقتباس از معماری اسلامی است که با ارتفاع ۳۰ متر از سطح شیبستان قرار گرفته است. تزیینات داخلی گنبد بنام ۷۲ تن از شهدای کربلا و ۷۲ اسم از اسماء حسنی الهی تزیین شده است. این مسجد در ۴ طبقه، ۲ طبقه زیرزمین و ۲ طبقه همکف و اول، ۱۲۰۰ متر مربع زیربنا دارد که می‌تواند ۶۵۰ نمازگزار را در خود جای دهد. مسجد ۷۲ تن شامل ۲ شیبستان و سالن اجتماعات ویژه آقایان و بانوان و ۲ طبقه فضای فرهنگی است که ظرفیت پذیرش بیش از ۱۲۰۰ نفر را داراست و برای ۶۵۰ نمازگزار فضای دارد.

هنر معمار گرجی

نام مسجد: فخر الدوله
معمار: نیکولای مار کوف
بانی: اشرف الملوك ملقب به فخر الدوله | محله: دروازه شمیران | سال ساخت: ۱۲۲۸ شمسی

مکتب المیر رستمی

پیوند معماری قاجار و زندیه

نام مسجد: صنیع الدیوان (استاد حسن)
معمار: حاج حسن صنیع الدیوان
بانی: حاج حسن صنیع الدیوان
محله: سنگلج
سال ساخت: ۱۲۹۴

مسجد صنیع الدیوان محله سنگلج در زمین باری توسط حاج حسن صنیع الدیوان ساخته شد و به همین دلیل میان اهالی به نام بانی و سازنده اش به مسجد صنیع الدیوان معروف شد. البته برخی می گویند استاد حاج حسن صنیع الدیوان این مسجد را با همراهی استاد حسین لرزاده ساخت. حفظ بافت سنتی و معماری بنا با وجود مرمت ها و بهسازی هایی که طی سال ها انجام شد از ویژگی های مسجد صنیع الدیوان است.

محمود منیع، تهران پژوه، درباره ویژگی های معماری این مسجد می گوید: «طاق ضربی یا اجره های قرمز، دیوارهای بلند آجری و هشتی های بلند و کاشی کاری روی طاق از مهم ترین نشانه های معماری قاجار بود که در معماری این مسجد طراحی شد. در واقع سبک معماری مسجد صنیع الدیوان پیروی از سبک معماری دوره زندیه و قاجار به است. برای نمونه طراحی طاق ها، ستون های سنگی و خاکستری داخل مسجد برای نمازگزاران تداعی کننده مسجد و کعبه شیراز است.»

به گفته این تهران پژوه، صحن مسجد دوزنقه ای شکل است و مساحتی صد مترمربعی دارد. کف آن سنگفرش است و وسط آن یک حوض ۲ در ۳ متری قرار دارد. دیوارهای این یادگار معماری قاجار به و زندیه با آزارهای سنگی ۷۰ سانتی متری جلوه گری می کند و بخش بالایی آن آجری است که کاشی کاری و نقوش گل و طرح اسلیمی جلوه زیبایی به مسجد بخشیده است.

گنبد فیروزه ای و نمای آجری مسجد فخرالدوله بیش از ۷ دهه است که چون نگینی در خنجران در دل محله دروازه شمیران می درخشد؛ مسجدی که یادگار دختر مظفرالدین شاه است؛ همان بانوی نیکوکار قجری که اقدامات خیرخواهانه اش شهره شهر بود و این مسجد زیبا را نیز برای برگزاری مراسم مذهبی در کوچه فخرآباد بنا کرد. در سال ۱۲۲۴ بود که فخرالدوله ساخت مسجد را به «نیکولای مار کوف» معمار برجسته گرجستانی الاصل سپرد تا با بهره گیری از نمادهای قجری و فرنگی مسجدی متفاوت برای اهالی دروازه شمیران بسازد. به گواه کتیبه موجود در مسجد، ۴ سال طول کشید تا مسجد فخرالدوله با آمیزه ای از معماری آشنای دوران قاجار و رنگ و لعاب مدرن معماری فرنگی ساخته شود. در بدو ورود به مسجد، معماری منحصر به فرد آن که با قرینه سازی های متعدد جلوه ای خاص پیدا کرده جلب توجه می کند. علیرضا زمانی، تهران پژوه، درباره گرایش معماری مسجد فخرالدوله می گوید: «مناره های کوچکی که مار کوف در ساخت بنا به کار برده است، از ویژگی های معماری بیژانسی تأثیر پذیرفته و حال و هوایی متفاوت با دیگر مساجد تهران به این مسجد قدیمی داده است. مار کوف با تکرار مناره های کوچک و استفاده از گنبد خوابیده که از ویژگی های معماری دوران قاجار بود و در مسجد سپهسالار هم دیده می شود، باز هم از هنر بیژانسی الهام گرفته است.» ۴ محراب مسجد که در ۴ سوی شبستان بنا

شده، نمونه ای از این قرینه سازی هاست که نمایی متفاوت به شبستان مستطیل شکل آن بخشیده است. گنبد کاشی کاری فیروزه ای رنگ مسجد هم که با طرح های ختایی و اسلیمی تزئین شده زیبایی بنای آن را دوچندان کرده است. در قسمت پایین گنبد، کتیبه ای کاشی کاری قرار دارد که آیاتی از قرآن روی آن نقش بسته و در محاصره دیواره سفید رنگ داخل مسجد توجه بازدیدکنندگان را جلب می کند. سازنده و کاشی کار محراب مسجد استاد علی کاشی تراش اصفهانی و خطاط وقفنامه آن نیز ابراهیم طالقانی است.

قرینه سازی های زیبا در مسجد ساعت

نام مسجد: اقصی
معمار: نامعلوم
بانی: میرزا احمدخان مشیرالسلطنه | سال ساخت: ۱۳۰۸ | محله: خیابان مولوی، کوچه تشکری موجد، منطقه ۱۱

مسجد و مدرسه اقصی از بناهای قدیمی در منطقه ۱۱ است که به شیوه سنتی و براساس قرینه سازی ساخته شده است. نقشه بنا دارای طرح هندسی نامنتظمی است و دارای شبستانی ستون دار، صحن، ایوان، کلاس درس و حجره است. این مسجد که با نام واقف خود میرزا احمدخان مشیرالسلطنه شناخته می شود در سال ۱۳۰۸ شمسی ساخته شد. هر چند به دلیل بی توجهی نسبت به ساختمان، بسیاری از تزئینات سنتی آن از بین رفته است اما هنوز هم می توان در بالای هر حجره و برج ساعت آن هنر کاشی کاری ایرانی را مشاهده کرد. طبق وقفنامه مسجد که توسط واقف و در حضور شیخ فضل الله نوری انجام شده، نام اصلی بنا، مسجد اقصی است، اما چون به سفارش میرزا احمدخان مشیرالسلطنه فروردین بایجانی ساخته شده، به مسجد مشیرالسلطنه نیز شهرت یافته است. این مسجد جزو بناهای دوره ناصر است. مهم ترین مشخصه مسجد و مدرسه، برج ساعت زیبای آن است که سبب شده برخی این مدرسه و مسجد را به نام مسجد ساعت بشناسند. برج ساعت در جبهه شرقی این بنا قرار دارد که به دلیل قرار گرفتن در بلندی، از اطراف مسجد، قابل رؤیت است. بنای مسجد و مدرسه، دارای صحنی کوچک است که ۸ حجره در ۳ طرف آن وجود دارد، با شبستانی ستون دار در ضلع شمالی و در مقابل ضلع قبله ایوان و مدرسه در ضلع جنوبی و حجره ها در ۴ ضلع دیگر

در مقابل هم ساخته شده است. در پشت شبستان، مطبخ و انباری، با بالایی مجزا تا خیابان مجاور، تعبیه شده است. این مسجد ۲۵ مهر ۱۳۸۳ با شماره ثبت ۱۱۲۰۸ به عنوان یکی از آثار ملی ایران به ثبت رسیده است.

میراث ماندگار امیرکبیر

نام مسجد: شیخ عبدالحسین تهرانی
 معمار: معمارباشی
 بانی: میرزا تقی خان امیرکبیر
 سال ساخت: ۱۲۲۲ ■ محله: بازار

۱۷۰ سال از عمر مسجد و مدرسه شیخ عبدالحسین تهرانی در بازار کفکاش‌های تهران می‌گذرد؛ مسجدی که در میان کاسیان بازار به مسجد ترک‌ها شهرت یافته است. این مسجد طبق وصیت میرزا تقی خان امیرکبیر از ثلث اموال او ساخته شد و از جمله بناهای به‌جای مانده از دوره قاجار است. نصرالله حدادی، تهران‌شناس، درباره معمار و ویژگی‌های معماری این مسجد می‌گوید: «معماری ساختاری مسجد و مدرسه بر عهده حاج ابوالحسن معمارباشی بود. در کنار نام خطاط، نام سزانه کتیبه «استاد ابوالرسول حجار» ذکر شده است.» مسجد و مدرسه شیخ عبدالحسین، در حال حاضر دو بنای جداگانه دارد و از طریق دو ورودی مجزا قابل دسترسی است. حدادی می‌گوید: «ساختمان مسجد شامل هشتی، صحن مستطیل شکل شبستان جنوبی و شبستان شرقی است و ساختمان مدرسه شامل شبستان، یازده حجره طلبه‌نشین، حجره، کلاس درس و... است.»

رسمی‌بندی ظرفیت به نیم‌شمس‌های هشت‌تک ختم می‌شود. پوشش مفرنس‌ها و شمشه، رنگ روغن کرم است. طاق ورودی نوک‌تیز و حاشیه فوقانی آن شامل طرح‌های اسلیمی و ترنج روی کاشی و معرق لاجوردی است که در طرفین آن «یارحمن» و «یاررحیم» به خط ثلث نوشته شده است. پس از ورودی مسجد، منبت هشتی مسجد جای گرفته است که در جنوب آن دری مشبک و فلزی به صحن مسجد باز می‌شود. صحن مسجد به‌طور تقریبی مربع‌شکل و حوض کوچک مستطیل‌شکلی در ضلع جنوبی ایوان مر تفعی یادو مناره روی پام خوندنمایی می‌کند.

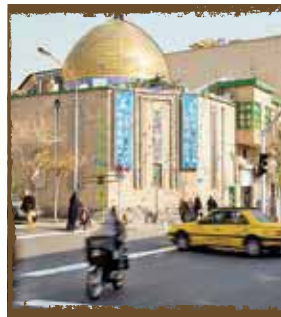
در ضلع شرقی و غربی صحن، چهار طاقی قرار گرفته که مزین به کاشی معرق هندسی است و ترکیب رنگ هر یک متفاوت از دیگری است. در شرق این طاق‌ها با همان عمق به درهای شبستان شرقی می‌رسند و صورت رونق این شبستان را به‌خود گرفته‌اند.

ویژگی این گنبدخانه می‌گوید: «سقف گنبدخانه با هفت‌طاسه‌معلق که با زمینه لاجوردی طراحی و اجرا شده‌اند نگاه هر بازدیدکننده‌ای را خیره می‌کند. در گذشته با کمی دقت می‌شد نام‌های «الله» و «محمد» و «علی» و «فاطمه» و «حسن» و «حسین» را در هر کدام از طاسه‌ها دید.» طاسه‌های زیبای گنبد از هر سو با چهار طاق نمای کاشی‌کاری محاصره شده و ترکیبی شگفت‌آور از تلفیق کاشی و رنگ‌های فیروزه‌ای و لاجوردی به‌وجود آورده‌اند. گنبد مسجد سجاد(ع) هر اندازه که از داخل شبستان مسجد زیباست، به همان اندازه نیز از بیرون مسجد جلوه‌ای متفاوت دارد. سازندگان مسجد این گنبد را از جنس چوب ساخته و روی آن را با ورق فلزی طلائی رنگ پوشانده‌اند.

شاهکار استاد لرزاده

نام مسجد: سجاد(ع)
 معمار: حسین لرزاده
 بانی: کاظم گیتی ■ محله: جمهوری ■ سال ساخت: ۱۳۲۶

حدود ۱۵ دهه از عمر بنای مسجد سجاد(ع) در حوالی خیابان جمهوری می‌گذرد؛ مسجدی که به شیوه معماری اسلامی و با تزئین خاص به‌دست یکی از مشهورترین معماران مساجد یعنی استاد حسین لرزاده طراحی و ساخته شد. اگرچه ساختمان مسجد چند بار مرمت و بازسازی شده اما معماری بنای اصلی آن همان است که به‌دست استاد لرزاده طراحی شده بود. مسجد دو ورودی زنانه و مردانه در ضلع شرقی و غربی دارد که سر در طاقی شکل ورودی مردانه در ضلع شرقی با هنر دست محمد گودرزبان کاشی‌کاری شده است؛ کاشی‌کاری‌هایی با زمینه لاجوردی و مزین به طرح‌های گل و بته در سه ردیف که جلوه‌ای خاص به نمای مسجد بخشیده‌اند. صحن مسجد سجاد مستطیل شکل است و مساحتی حدود ۲۰۰ مترمربع دارد. استاد لرزاده شبستان را در ضلع جنوبی صحن سجاد ساخته و در ضلع شرقی و غربی نیز طاق‌هایی سنگی با ستون‌هایی حجاری شده بین هر دو طاق تعبیه کرده است. او برای دسترسی به شبستان سه ورودی چوبی قرار داده و آنها را با کتیبه‌هایی منقش به سوره نور تزئین کرده است. اما اوج شاهکار معماری حسین لرزاده را با نگاهی به گنبدخانه مسجد می‌توان درک کرد. علیرضا زمانی، تهران‌پژوه درباره

مسجدی با طاق‌های رومی

نام مسجد: معمارباشی
 معمار: حاج ابوالحسن معمارباشی
 بانی: حاج ابوالحسن اصفهانی ملقب به صنیع الملک ■ سال ساخت: ۱۲۶۵ ■ محله: امامزاده یحیی ۴

که وقفنامه مختصر مسجد و مدرسه روی آن نوشته شده است. بخشی از نمای خارجی سیمان و بخش دیگر آجرچینی سنتی است. صحن مسجد و مدرسه ابوالحسن معمارباشی مستطیل‌شکل است. در سه ضلع شمالی غربی و شرقی صحن، حجره‌هایی در دو طبقه ساخته شده‌اند که امروزه از آنها به‌عنوان حجره طلاب علوم دینی استفاده می‌شود. «وقتی وارد شبستان می‌شویم دیوارها و سقف طاقی شکل شبستان را می‌بینیم که با استفاده از آجر سنتی تزئین شده و سقف شبستان شامل ۲۰۰ طاق گنبدی است. ویژگی منحصر به فرد این مسجد، داشتن ۲ محراب است که به فاصله ۵ متر از یکدیگر قرار دارند و این موضوع مسجد معمارباشی را خاص تر کرده است. حدادی می‌گوید: «این محراب‌ها از نوع رومی همراه با تزئین آجری است.»

معمارباشی دربار قاجار حدود ۱۴۰ سال قبل مسجد و مدرسه‌ای در محدوده تهران قدیم بنا کرد که هنوز معماری فاخر و چشم‌نواز آن بابر جااست. حاج ابوالحسن اصفهانی که در دوره قاجار منصب معمارباشی و لقب صنیع‌الملک را داشت، بانی مسجد و مدرسه است. نصرالله حدادی، تهران‌شناس، درباره معمار و ویژگی‌های معماری این مسجد می‌گوید: «این مسجد و مدرسه (صنعیه) دو ورودی اصلی فرعی، صحن میانی مستطیل شکل، یک شبستان ۲۶ و حجره دورتادور صحن در دو طبقه ساختمان دارد. ورودی اصلی مسجد و مدرسه از کوچه امامزاده یحیی و در فضایی طاقی شکل جای گرفته و این طاق به شکل رومی است و سر در ورودی با کاشی خشتی زمینه فیروزه‌ای و نقوش اسلیمی تزئین شده است. بالای فضای طاقی شکل هم لوحی سنگی نصب شده

صحن مشجر و مفرنس کاری‌های دل‌انگیز

نام مسجد: مجدالدوله
 سازندگان: حاج محمد رنجبر، ابوالقاسم و حسین کاشیچی
 بانی: مهدی قلی خان مجدالدوله ■ سال ساخت: ۱۲۷۱ ■ محله: خیابان امام خمینی (ره)

مسجد مجدالدوله از جمله بناهای قدیمی به‌جامانده از دوره قاجار است که به مسجد و مدرسه مجد نیز معروف است. طبق کتیبه موجود در ضلع غربی آن، مسجد در سال ۱۲۷۱ شمسی توسط مهدی قلی خان مجدالدوله، داماد ناصرالدین شاه، ساخته شده است. ساخت بنا نزدیک به ۱۰ سال طول کشیده است. برای وارد شدن به مسجد باید از یک هشتی نسبتاً بزرگ و مرتفع بگذرید و از آنجا وارد صحن مسجد شوید. صحن مسجد مشجر و هنوز هم با درختان سرسبز باصفاست. شبستان شمالی که قدمتش به دوره پهلوی می‌رسد بانی نام آشنایی دارد؛ محمدباقر لولاگر که همان سزانه و معمار کوچه لولاگر مشهور است. علیرضا زمانی، تهران‌پژوه درباره معماری این مسجد می‌گوید: «مسجد و مدرسه مجدالدوله با صحن مستطیل شکل شمالی-جنوبی با شیوه چهارایوانی ساخته شده است. در طرفین گنبدخانه ۲ شبستان با ۱۲ ستون زیبا قرار داشته که یکی به در شرقی و دیگری به در غربی ایوان جنوبی متصل بوده است. ایوان جنوبی، مفرنس کاری بسیار زیبایی داشته و اطراف ایوان به‌صورت طاق بوده است.»

مسجد مجدالدوله از جمله بناهای قدیمی به‌جامانده از دوره قاجار است که به مسجد و مدرسه مجد نیز معروف است. طبق کتیبه موجود در ضلع غربی آن، مسجد در سال ۱۲۷۱ شمسی توسط مهدی قلی خان مجدالدوله، داماد ناصرالدین شاه، ساخته شده است. ساخت بنا نزدیک به ۱۰ سال طول کشیده است. برای وارد شدن به مسجد باید از یک هشتی نسبتاً بزرگ و مرتفع بگذرید و از آنجا وارد صحن مسجد شوید. صحن مسجد مشجر و هنوز هم با درختان سرسبز باصفاست. شبستان شمالی که

ضمیمه هفتگی روزنامه همشهری
 صاحب امتیاز: مؤسسه همشهری
 مدیر مسئول: محسن مهدیان
 سردبیر: دانیال معمار
 معاون ضمایم: پروانه بهرام‌نژاد
 دبیر ویژه نامه: زکیه سعیدی
 تحریریه: فرزین شیرزادی، سروش جنایی
 سمیرا باباجانپور، نر یا روزبهانی، حسن حسن‌زاده
 شهره کیانوش‌راد، حمید رضا رسولی و یپاره خسروی

واحد فنی:
 مدیر فنی: حامد یزدانی، مدیر هنری: مهدی سلامی
 طراح گرافیک و صفحه آرایی: حمید یزدانی، سعید غفوری و امید روشنگر
 عکس: گروه عکس همشهری، ویرایش عکس: کامیاب نویدی
 صفحه خوانی و حرفه‌چینی: همکاران واحد فنی تحریریه

چاپ، همشهری
توزیع و اشتراک:
 موسسه نشر گستر امروز نوین
 آدرس: تهران، خیابان ولیعصر، نرسیده به پارکوی،
 کوچه شهید قریش، شماره ۱۴، روزنامه همشهری

صندوق پستی: ۱۹۳۹۵۴۴۶
تلفن: ۲۲۰۲۳۴۶۴
نمابر: ۲۲۰۴۶۰۶۷
پدربرش آگهی: ۴۲۲۱۰۰۰

گروه ضمایم همشهری ناشر نشریات:
 دوچرخه، پیچه‌ها، خانواده، پایدار، اقتصاد،
 تندرسستی، خر دنامه، داستان، دانستنیها،
 سرزمین من، ماه، معماری، ۲۴، شهرنگار،
 سرخ و محله

نشانی: تهران، خیابان ولیعصر، نرسیده به پارکوی،
 کوچه شهید قریش، شماره ۱۴، روزنامه همشهری

صفحات «روایت تهران» که پیش‌روی شمامت به‌عکس روایت‌های خوادنی تاریخ تهران قدیم و سرگذشت شخصیت‌ها و نامداران خیابان‌ها و گذرگاه‌ها و باقی‌مانده‌های تاریخی شفاهی طهران تعلق دارد؛ عکس‌های یادماندار خاطرات تهران در روز و قصه‌ها و ماجراهای پس‌پشتان عکس‌ها شمامه می‌توانید انتشار آن صفحه که متعلق به خود شما و شهر شمامت ما را همراهی کنید. «همشهری» بهترین عکس‌ها و قصه‌هایی را که برای ما ارسال می‌کنید با نام خودتان منتشر و به شما «همشهریان همراه» هدیه می‌تقدیم می‌کند.
نشانی و شماره پستی: mahaleh@hamshahri.org | ۶۲۱-۲۲۱۱۵۵

بهترین قصه‌های تاریخی تهران
 جایزه می‌گیرید

گلدسته مسجد؛ یادگیر تابستانه

نام: مسجد و مدرسه حاج قنبر علی خان
معمار: میرزا محمد حسین قزوینی (خطاط)
بانی: حاج علی قنبر خان کرد مافی
محل: عودلاجان
سال ساخت: ۱۲۵۰ هجری شمسی

مسجد قنبرعلی خسان حال و هوای متفاوتی دارد. آرامش و سکوت محوطه این مسجد که حاصل معماری منحصر به فرد آن است، مسجد را از خیابان‌های پررفت‌وآمد اطراف جدا می‌کند. در همان بدو ورود به مسجد، شبستان زیبای آن در ضلع شمالی که با آستون بلند استوار شده و نیز حوض بزرگ و هشت ضلعی و فیروزه‌های رنگ مرکز حیاط جلب توجه می‌کند. به گواه کتیبه کاشی کاری سر در ورودی مسجد، ساخت این بنا در دوره ناصرالدین شاه قاجار به پایان رسیده و حدود ۱۵۰ سال قدمت دارد. مسجد و مدرسه حاج قنبرعلی خان که به نام باقی خودی حاج قنبرعلی خان سعیدالدوله به مسجد سعیدیه نیز شهرت دارد، بنایی آطیقه شامل سردر ورودی، ۲ ورودی مجزا، دالان و هشتی، صحن و شبستان و ۱۸ حجره، گنبد، رواق‌ها و دیوارهای کاشی کاری شده است. یکی از ویژگی‌های معماری این مسجد ساده اما بسیار چشم‌نواز وجود آستینان زمستانی و تابستانی است. علیرضا زمانی، تهران‌پژوه در این باره می‌گوید: «شبستان تابستانی این مسجد در ضلع جنوبی صحن قرار گرفته و گنبدخانه و آرواق دارد. شبستان زمستانی صحن نیز در ضلع غربی آن واقع شده و آرواق دارد؛ یکی از

صحن مسجد و مدرسه و دیگری در ضلع جنوبی و از کوچه شهید علی مرادی.» اما یکی از زیباترین نمادهای معماری این مسجد، مآذنه یا همان محل آذان گوست است که در گذشته وقتی خبری از آبار تمان‌های بلندبالای اطراف نبود به رهگذران ناآشنا نشان می‌داد مسجدی در نزدیکی آنهاست. زمانی درباره ویژگی‌های این گلدسته می‌گوید: «گلدسته گمتری مسجد حاج قنبرعلی خان روی پشت بام مسجد قرار دارد و علاوه بر اینکه محل گفتن آذان بود، قسمت پایینی آن به‌عنوان یادگیر شبستان تابستانی مسجد هم استفاده می‌شد. برای دسترسی به این گلدسته نیز پله‌هایی مارپیچ در داخل بدنه گلدسته تعبیه و قسمت آذان گویی آن هم با آجر سنتی تزئین شده است.» زمانی درباره معماران و هنرمندان این بنا می‌گوید: «در منابع مکتوب در فهرست معماران این مسجد تنها به نام میرزا محمد قزوینی معروف به عمادالکتاب، خطاط کتیبه سر در ورودی مسجد اشاره شده است.»

کاشی کاری‌های معرق و معقل

طراحی ورودی فرعی هم یک هشتی با تزئینات کاشی کاری معقلی در نظر گرفته و زیبایی خاصی به آن داده است. هشتی‌های زیبا با آن معماری چشم‌نواز به حیاط کوچک و مربع شکل مسجد قندی منتهی می‌شوند و از آنجایی توان زیبایی ایوانی را که در ضلع جنوبی حیاط ساخته شده مشاهده کرد. شبستان آستون دار مسجد که ۹ ستون با پوشش طاق و گنبد دارد هم در این قسمت بنا شده و ۲ محراب با کاشی کاری تزئینی در آن ساخته شده است. در ضلع شمالی مسجد هم ۱۲ ایوان دیگر ساخته شده اما عمق آنها به اندازه ایوان‌های جنوبی نیست. قرار دادن معماری منحصر به فرد ایوان‌های فرینه در کنار طاق نماهای تزئینی و کاشی کاری‌های معرق در شرقی و غربی حیاط، جلوه ویژه‌ای به این عمارت مذهبی بخشیده است. به‌طور کلی چند ویژگی جالب در معماری مسجد قندی وجود دارد؛ یکی ورودی طاق جناغی آجرچین که یادگار معماری بناهای مذهبی قاجار است و دیگری سبک کاشی کاری «معرق» و «معقل» که در هر گوشه مسجد به چشم می‌خورد.

نام مسجد قندی
معمار: استاد حسن بنا
بانی: سیدهاشم هاشمی، معروف به قندی
دوره ساخت: ۱۲۹۰ تا ۱۳۲۹ هجری شمسی

مسجد قندی که با گذشت دهه‌های طولانی هنوز در یکی از جنوبی‌ترین مناطق تهران می‌درخشد، یادگار استاد حسن بنا، معمار سرشناس معاصر است. استاد حسن بنا شهرتش را مدیون ساخت ساختمان‌های فرینه در کوچه لولاگر است اما معماری مسجد قندی را هم باید در زمره آثار ماندگار او قرار داد. با گذر از ورودی اصلی، هشت ضلعی کوچکی با پوشش گنبدی و کاشی کاری معرق که سبک معماران ایرانی بوده جلب نظر می‌کند. دو طرف هشتی با کتیبه‌ای به خط ثلث سفید و با زمینه لاجوردی تزئین شده و جلوه و شکوه خاصی به این بخش از مسجد داده است. در ابتدای ورودی مسجد سکوی «پیرنشین» برای استراحت مسافران بنا شده است. مسجد قندی یک ورودی فرعی هم دارد که در کوچه مجاور واقع شده و نمای ساده‌تری دارد. معمار مسجد در

برادر خوانده مدرسه چهارباغ

نام: مسجد حاج رجبعلی
معمار: رستم معمار بروردی
بانی: حاج رجبعلی (کدخدای سنکلیج) | دوره ساخت: ۱۲۶۷ تا ۱۲۶۸ هجری شمسی

مسجد حاج رجبعلی از بناهای به‌جامانده از دوره قاجار است که در سال‌های ابتدایی، مدرسه هم داشته اما با گذشت زمان تخریب شده و به جای آن بنای تجاری ساخته‌اند. یکی از ویژگی‌های مسجد حاج رجبعلی این است که صحن بزرگ و وسیعی دارد. طاق نماهای صحن عموماً با کاشی کاری گره خوش (طرح و الوان) تزئین شده و مرکز هر قطعه کاشی به سبک دوران صفوی و شبیه روزگار شاه سلطان حسین صفوی در اصفهان، با رسم الخط کوفی کلمات الله و علی را حک کرده‌اند. یکی دیگر از ویژگی‌هایی که مسجد حاج رجبعلی را در ردیف مساجد با معماری خاص قرار می‌دهد، حجره‌هایی است که در جبهه شرقی و غربی و به‌صورت فرنبه ساخته شده و جلوی حجره‌ها با ایوان‌هایی با تزئینات معقلی و معرق ساخته شده که جلوه و شکوه خاصی به این قسمت داده‌اند. بنای مسجد ۸ حجره در ضلع شرقی و غربی داشته که هم‌اکنون ۳ حجره باقی مانده که یکی از آنها به‌طور کامل تخریب شده و ۲ حجره دیگر به بازسازی و مرمت

نام: مسجد حاج رجبعلی
معمار: رستم معمار بروردی
بانی: حاج رجبعلی (کدخدای سنکلیج) | دوره ساخت: ۱۲۶۷ تا ۱۲۶۸ هجری شمسی

عکس: امیر رستمی